

"המים ככלי נשק":

הרס ישראל והפרת זכויות
המים והתברואה בעזה

תוכן העניינים

1	תקציר מנהלים
5	מבוא
7	מתודולוגיה
8	כיצד חסימת הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה גורמת לתנאי חיים הרסניים עבור הפלסטינים בעזה
8	1. חוסר גישה למים
8	אין מספיק מים כדי לכסות את הצרכים
9	האנשים מתקשים להשיג את המים הזמינים
11	2. היעדר תנאי תברואה נאותים
11	הליכה לשירותים
11	פסולת מוצקה
12	3. חוסר נגישות לתנאי היגיינה נאותים
13	4. כיצד משפיע על הפלסטינים בעזה המחסור בגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה
13	ההשפעות על הבריאות
16	ההשפעה על הכבוד העצמי
17	ההשפעות על הבטיחות
19	כיצד הפכו הרשויות הישראליות את הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה לכלי נשק
19	1. הרס ונזק לתשתיות ולציוד חיוני
19	מקורות המים בעזה
20	שנתיים של הרס
21	תלות כפויה בגורמים הומניטריים
22	התקפות על מתקני המים של רופאים ללא גבולות
23	2. מכשולים בפני גישה לסיוע ולאנשים: מיליטריזציה של המרחב ועקירה בכפייה
23	מכשולים בפני גורמי התברואה וההיגיינה
27	מכשולים בגישה לאנשים
31	3. שיבוש שרשרת האספקה של התברואה וההיגיינה
31	חסימת הגישה לאנרגיה
32	חסימת כניסת אספקה בתחום המים, התברואה וההיגיינה לרצועת עזה
38	קריאות דחופות

©Nour Alsaqqa / MSF

תקציר מנהלים

דו"ח זה מתעד כיצד הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה עבור תושבי רצועת עזה הפכה לכלי נשק ונפגעה קשות על ידי הרשויות הישראליות מאז אוקטובר 2023. בהסתמך על נתונים מבצעיים של ארגון רופאים ללא גבולות ועל ראיות רפואיות שנאספו בין ינואר 2024 לדצמבר 2025, וכן על עדויות ממקור ראשון שנאספו בחודשים האחרונים של שנת 2025, מסכם הדוח כי שלילת שירותי ההיגיינה אינה מקרית, אלא תוצאה של מדיניות ופעולות מצד הרשויות הישראליות. אמצעים אלה גורמים לתנאי מחיה הרסניים ולא אנושיים עבור 2.1 מיליון תושבי עזה, עם השלכות חמורות על בריאותם, כבודם ובטיחותם.

הפלסטינים בעזה מתמודדים עם **מחסור במים** שנוצר במכוון. אף על פי שרופאים ללא גבולות היא יצרנית המים הלא-ממשלתית הגדולה ביותר בעזה – המפיצה או מייצרת כ-4.7 מיליון ליטרים של מים מדי יום נכון לנואר 2026 – הצרכים עולים בהרבה על היצע. בין מאי לנובמבר 2025, אחת מכל חמש חלוקות מים של רופאים ללא גבולות התייבשה בעוד האנשים עדיין המתינו. משפחות מעדיפות לעתים קרובות שתייה על פני בישול או כביסה, מצמצמות את ההיגיינה האישית, ומסתמכות על מקורות לא בטוחים או מלוחים כאשר האספקה ההומניטרית מופרעת. בין אוקטובר 2023 לנואר 2026, מחירי המים המיוצרים על ידי ספקים פרטיים עלו ב-500 אחוזים, מה שהופך אותם לבלתי נגישים לרוב משקי הבית שאיבדו את מקור פרנסתם.

תושבי עזה סובלים גם **מתנאי תברואה והיגיינה קשים**, שניתן היה למנוע אותם לחלוטין. למעשה, מערכות התברואה קרסו.. במחנות העקורים, משפחות חופרות שירותים מאולתרים באוהליהן או נאלצות לחלוק שירותים עם רבים אחרים; השירותים מתמלאים במהירות ולעתים קרובות קרובים מדי לבארות, מה שמזהם את מי התהום. גשמים עזים מציפים את המתקנים הבסיסיים הללו, ומפיצים פסולת וחיידקי צואה. פסולת מוצקה מצטברת באזורי המגורים עקב השבתת מערכות האיסוף ומחסור בדלק. מוצרי היגיינה כגון סבון, חומרי חיטוי, חיתולים ומוצרי היגיינה נשית אינם זמינים או נדירים, ונותרים יקרים להחריד.

מניעת הגישה של תושבי עזה לשירותי מים, תברואה והיגיינה פוגע באופן ישיר בבריאותם, בכבודם ובביטחונם.

למחסור במים ובשירותי תברואה יש השפעה עמוקה על בריאותם הנפשית של האנשים. מומחים בתחום בריאות הנפש של "רופאים ללא גבולות" מבחינים ברמות מצוקה גבוהות הקשורות למאבק המתמשך לאיתור מים ומוצרי היגיינה בכמות מספקת, כאשר ילדים נושאים בנטל כבד של אחריות ולחץ.

האנשים חיים בתנאים **משפילים**, עם מעט פרטיות להתקלח - אם בכלל הם מצליחים להתקלח - ונאלצים לחלוק שירותים מאולתרים וצפופים עם זרים. חוסר היכולת לשמור על היגיינה הפך למקור למצוקה ופגע בתחושת הכבוד העצמי של האנשים, במיוחד בקרב נשים, קשישים ואנשים עם מוגבלויות.

הצרכים הגבוהים, אספקת המים המוגבלת והרס מערכות חלוקת המים מאלצים אנשים להתקהל כדי לקבל מים, מה שיוצר בתורו סיכוני **בטיחות** נוספים במהלך חלוקת המים. משפחות רבות, המוצפות במשימות הנדרשות להישרדות, נאלצות לשלוח את ילדיהן. בעת שהם הולכים להביא מים, חלק מהילדים נבהלים, הולכים לאיבוד, נפצעים או אף נהרגים.

צוותי רופאים ללא גבולות מטפלים בהרבה יותר בעיות **בריאותיות** הקשורות למחסור במים, בתברואה ובהיגיינה מאשר לפני אוקטובר 2023, בשל ההידרדרות הפתאומית בתנאי החיים. על פי סקר של רופאים ללא גבולות, כמעט אחד מכל ארבעה אנשים שרואיינו בין מאי לאוגוסט 2025 סבל משלשולים בחודש הקודם. במרכזי הרפואה הראשונית של רופאים ללא גבולות, רוב המטופלים הם ילדים מתחת לגיל 15. לשלשול יש גם השפעות חמורות על נשים בהריון, והוא מסכן את הריוןן. מחלות אלה, הקשורות למחסור במים נקיים ובסבון, גם מגבירות את פגיעותם של המטופלים לתת-תזונה.

יתר על כן, המחסור במים ובהיגיינה, בשילוב עם החיים באוהלים צפופים ובמקלטים מאולתרים, מוביל למחלות עור. מחלות אלה היוו כמעט 18 אחוזים מהפניות לטיפול רפואי ראשוני ברופאים ללא גבולות בשנת 2025. גרדת וכינים מתפשטות לכל המשפחה, פצעים מזדהמים ולעיתים נגועים בחרקים, והחולים המטופלים על ידי רופאים ללא גבולות נאלצים לחזור לתנאי מחיה לא סניטריים, רק כדי להזדקק שוב לטיפול רפואי.

©MSF

הדו"ח מעיד על הפיכת הגישה למים, סניטציה ובריאות תברואה והיגיינה לנשק, המסכנת את כל אוכלוסיית עזה, באמצעות שלושה מנגנונים עיקריים: הרס ותקיפת תשתיות; חסימת הגישה ההומניטרית בתוך עזה באמצעות עקירה בכפייה ומניעת תנועה; וחסימה או עיכוב שיטתיים של אספקה חיונית.

בקשות לאישור הכנסת ציוד חיוני נדחו או נותרו ללא מענה, כולל מתקני התפלת מים, משאבות, כלור וכימיקלים אחרים לטיפול במים, מיכלי מים, דוחי יתושים ומתקני שירותים. גם כאשר אושרו, המשלוחים סורבו במעברים, והותירו ציוד מציל חיים תקוע במשך חודשים. הרשויות הישראליות משתמשות בסיוע כבד, שסוגרים או פותחים מעט כדי לאפשר רק טיפות ממנו להיכנס לרצועה. מאז 1 בינואר 2026, כל בקשות ארגון רופאים ללא גבולות להכנסת אספקה כלשהי באמצעות המערכת הייעודית, שבה האישור נקבע על ידי הרשויות הישראליות, נדחו. חסימות אספקה אלה פוגעות קשות בגישת האנשים למים ומונעות את שיקום התשתית שנפגעה.

ההשפעה של מדיניות ופעולות אלה מצד הרשויות הישראליות היא **ענישה קולקטיבית של אוכלוסיית עזה באמצעות שלילת שירותים ואספקה החיוניים להישרדות האזרחים**. ישראל מחויבת על פי המשפט ההומניטארי הבינלאומי, ככוח כובש, להבטיח את סיפוק הצרכים הבסיסיים של האוכלוסייה ולהגן על תשתיות אזרחיות כגון מערכות מים ובריאות. במקום זאת, הדו"ח מצא כי ההרס הנרחב של התשתיות האזרחיות, הגבלות הגישה והתנועה שהוטלו על גורמים העוסקים במים, תברואה והיגיינה בתוך עזה, העקירה הכפויה החוזרת ונשנית של האוכלוסייה, וחסימת אספקת מוצרי תברואה והיגיינה יצרו תנאים שאינם עולים בקנה אחד עם כבוד האדם והישרדותו.

פעולות צבאיות ישראליות גרמו להרס נרחב של התשתיות. כמעט 90 אחוזים מתשתיות המים, התברואה וההיגיינה נפגעו או נהרסו. מתקני התפלה, בארות, צינורות ומערכות ביוב הושבתו או הפכו לבלתי נגישים. ארגון רופאים ללא גבולות תיעד מספר מקרים של ירי או הרס של משאיות המים והבארות שלנו, המזוהות בברור, לעתים קרובות במהלך חלוקת מים לאוכלוסייה, מה שגרם לסכנה ולפציעות לפלסטינים ולעובדי סיוע, ולנזק לציוד.

הרשויות הישראליות הטילו תנאים **המגבילים** באופן חמור את הגישה לשירותים חיוניים ברצועה. צווי פינוי והאיסור שהטיל הצבא הישראלי על כניסת פלסטינים לחלקים מעזה כיסו לעתים יותר מ-80% משטח הרצועה. בעת כתיבת שורות אלה, הפלסטינים אינם יכולים להגיע ל-58% מהשטח. הרשויות הישראליות אילצו את ארגון רופאים ללא גבולות שוב ושוב להשעות את חלוקת המים. הארגון איבד נכסים חיוניים לייצור מים ונאלץ להעביר למקום אחר את מתקני ייצור מי השתייה, דבר שהפחית את זמינות המים למאות אלפי בני אדם.

בינתיים, הרשויות הישראליות **מקשות מאוד על הכנסת מוצרים חיוניים** לעזה. מאז אוקטובר 2023, אספקת החשמל והדלק – החיוניים לטיהור ולהפצת המים – נותקה או הוגבלה באופן חמור.

"המים ככלי נשק": הרס ישראל והפרת זכויות המים והתברואה בעזה

יש לנקוט בצעדים דחופים כדי להבטיח לאנשים גישה למים ולתברואה, שהם חיוניים להישרדות ומהווים מרכיב בסיסי בכבוד האדם, בהתאם לחובות המשפטיות של הרשויות הישראליות ומדינות צד שלישי.

וההגינה ברחבי עזה באמצעות מנגנונים מבוססים של האו"ם וארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים; ולהגדיל את המימון הגמיש והמתמשך הן לצרכים המידיים בתחום המים, התברואה וההגינה והן לשיקום ולבנייה מחדש בטווח הארוך.

הגישה למים נקיים, לתברואה בטוחה ולהגינה בסיסית היא חיונית לחיים. המשך שלילת צרכים חיוניים אלה גרם לסבל שניתן היה למנוע לכלל האוכלוסייה. זאת על רקע היסטורי של הכיבוש הישראלי, קולוניזציה, מצור ועקירה בכפייה של העם הפלסטיני; טיהור אתני בגדה המערבית; ורצח עם מתועד של אוכלוסיית עזה. נדרשת פעולה מיידית ומתמשכת כדי להבטיח שתושבי עזה יזכו למים, לתברואה ולהגינה, ולא לאפשר עוד את השפלתם של הפלסטינים.

ארגון רופאים ללא גבולות קורא לרשויות הישראליות להפסיק לאלתר את הגבלות הגישה לרצועת עזה ובתוכה; להפסיק לחסום את כניסת אספקת ההגינה; לכבד את מעמדם המוגן של התשתיות והשירותים האזרחיים; לשמור על הגנת האזרחים והעובדים ההומניטריים; ולהפסיק את העקירה הכפויה של הפלסטינים.

ארגון רופאים ללא גבולות קורא למדינות החברות באו"ם לקיים את החוק הבינלאומי ולהשתמש בכל אמצעי ההשפעה הכלכליים, הביטחוניים והמשפטיים העומדים לרשותן כדי להבטיח שתושבי עזה יזכו שוב לגישה למים, לתברואה ולהגינה, ושהגישה הזו תישמר; לדרוש הגדלה מהירה ובלתי מופרעת של הסיוע ההומניטרי העקרוני בתחום המים, התברואה

מחסור חמור זה מתרחש על רקע הכיבוש, הקולוניזציה, המצור והעקירה בכפייה של העם הפלסטיני על ידי ישראל. במשך עשרות שנים, ארגון רופאים ללא גבולות היה עד לסבל, למוות ולתנאי החיים הבלתי נסבלים של הפלסטינים, הנגרמים על ידי מדיניות ממשלת ישראל.

יש לנקוט בצעדים דחופים כדי להבטיח לאוכלוסייה גישה למים ולתברואה, המהווים תנאי הכרחי להשרדות ומרכיב בסיסי בכבוד האדם, בהתאם לחובות המשפטיות המוטלות על הרשויות הישראליות ועל מדינות שלישיות.

● ארגון רופאים ללא גבולות קורא לרשויות הישראליות להפסיק לאלתר את ההגבלות על הגישה ההומניטרית בתוך רצועת עזה ואל הרצועה; ולהפסיק לעכב את כניסתם וחלוקתם של ציוד ההיגיינה. הארגון קורא לכבד את מעמדם המוגן של תשתיות ושירותי מים, תברואה והיגיינה, וכן של מטרות אזרחיות אחרות; להגן על אזרחים המנסים לקבל גישה לשירותי ההיגיינה ושירותים הומניטריים אחרים, ועל אנשי סיוע הומניטרי המספקים אותם; ולהפסיק את העקירה הכפויה של פלסטינים.

● ארגון רופאים ללא גבולות קורא לכל שאר מדינות החברות באו"ם למלא את חובתן לקיים את המשפט הבינלאומי ולהשתמש בכל האמצעים הכלכליים, הביטחוניים והמשפטיים הדרושים כדי להבטיח שישראל תפסיק להשתמש במים כנשק נגד הפלסטינים בעזה; לדרוש הגדלה מהירה ובלתי מופרעת של הסיוע ההומניטרי העקרוני בתחום המים, התברואה וההיגיינה ברחבי עזה באמצעות מנגנונים מבוססים של האו"ם וארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים; ולהגדיל את המימון הגמיש והמתמשך הן לצרכים מיידיים בתחום המים, התברואה וההיגיינה והן לשיקום ולבנייה מחדש בטווח הארוך.

הישראלי דאז, יואב גלנט, על "מצור מוחלט" על רצועת עזה, והצהיר כי "לא יהיה חשמל, לא יהיה אוכל, לא יהיה מים, לא יהיה דלק, הכל סגור". יום לאחר מכן, אמר אלוף גסאן עליאן, ראש מתאם פעולות הממשלה בשטחים, כי "בחיות אדם מטפלים בהתאם - ישראל הטילה מצור מוחלט על עזה. לא יהיה חשמל, ולא יהיה מים, ויהיה רק הרס. גהינום רציתם, וגהינום תקבלו"⁴.

מניעת הגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה אינה מעשה בודד, אלא חלק מדפוס חוזר של מניעה ועיכוב שיטתי ומצטבר אשר, יחד עם

● הריגתם הישירה של אזרחים בהיקף עצום;

● הרס מתקני הבריאות ומשאביהם האנושיים והחומריים, הגורם ליותר מקרי מוות ומחלות;

● והרס הבתים, שגרם לעקירה בכפייה והטיל נזק פסיכולוגי חמור מהווה הטלת תנאי חיים הרסניים ולא אנושיים במכוון על האוכלוסייה הפלסטינית בעזה.

מניעה ממושכת זו של תשתיות חיוניות לקיום מהווה מוות בהתשה, פירוק הדרגתי של התנאים החומריים המוקדמים להשרדות, אשר בית הדין הבינלאומי לצדק הכיר בהם [במשתמע] כאשר קבע כי קיים סיכון ממשי ומיידי לנזק בלתי הפיך הנובע משלילת מים ראויים לשתיה, מזון, חשמל ושירותים חיוניים, ואשר ביקש לטפל בו על ידי הוצאת צו לישראל להבטיח את אספקתם ללא הפרעה, בשיתוף פעולה מלא עם האו"ם⁵. דו"ח זה נועד להציג סקירה כללית של ההגבלות החמורות שאוכלוסיית עזה מתמודדת עמן בתחום המים, התברואה וההיגיינה בשנתיים האחרונות. המאבקים של האנשים בגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה נגרמו מההרס הנרחב של התשתיות, מהגבלות הגישה שישראל הטילה על גורמים בתחום המים, התברואה וההיגיינה להיכנס ולנוע בתוך עזה, מעקירת אוכלוסייה בכפייה חוזרת ונשנית ומחסימת אספקה. הדבר גרם לתושבי עזה להתמודד עם מחסור במים שנוצר במכוון ולסבול מתנאי תברואה והיגיינה קשים, שניתן היה למנוע לחלוטין, הפוגעים ישירות בבריאותם, בכבודם ובביטחונם.

4 Emanuel Fabian, "Defense minister announces 'complete siege' of Gaza: No power, food or fuel", The Times of Israel, 9 October 2023, https://www.timesofisrael.com/liveblog_entry/defense-minister-announces-complete-siege-of-gaza-no-power-food-or-fuel

5 ג'אנלוקה פאצ'יאני, "ראש COGAT פונה לתושבי עזה: רציתם גהינום, תקבלו גהינום", The Times of Israel, 10 באוקטובר 2023

6 יישום האמנה למניעת עונש על פשע רצח עם ברצועת עזה (דרום אפריקה נגד ישראל), בית הדין הבינלאומי לצדק, צו מיום 28 במרץ 2024, <https://www.icj-cij.org/node/203847>. סעיף ביצועי המורה לישראל "לנקוט בכל האמצעים הדרושים והיעילים כדי להבטיח, ללא דיחוי, בשיתוף פעולה מלא עם האו"ם, אספקה ללא הפרעה ובקנה מידה נרחב (...) של שירותים בסיסיים וסיוע הומניטרי הנדרשים בדחיפות, לרבות מזון, מים, חשמל, דלק, מחסה, בגוד, מוצרי היגיינה ותברואה, וכן ציוד רפואי וטיפול רפואי לפלסטינים ברחבי עזה."

©Nour Alsaqqa/MSF

מתודולוגיה

דו"ח זה מבוסס על נתונים רפואיים שנאספו על ידי רופאים ללא גבולות במרכזים לרפואת ראשונית במחוז חאן יונס, נתוני אספקה של רופאים ללא גבולות ונתוני אירועי ביטחון של רופאים ללא גבולות, כולם מהתקופה שבין ינואר 2024 לדצמבר 2025; וכן על נתונים מנקודות ייצור והפצת המים של רופאים ללא גבולות (מיקום וכמות) משנת 2025.

דו"ח זה מסתמך גם על ראיונות עם אנשים עיקריים מקומיים ובנילאומיים ב-רופאים ללא גבולות, העוסקים בתחומי הרפואה, המים והתברואה, האספקה והפעילות בתוך עזה, שנערכו בין ספטמבר לדצמבר 2025.

דו"ח זה מבוסס גם על 15 ראיונות ודיונים בקבוצות מיקוד עם 41 מטופלים ומטפלים במרכזים רפואיים של רופאים ללא גבולות ובמרכזים הנתמכים על-ידי רופאים ללא גבולות, וכן במחנות האוהלים הסובבים אותם. אלה נערכו בחודשים האחרונים של שנת 2025 ברחבי רצועת עזה.

כיצד חסימת הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה גורמת לתנאי חיים הרסניים עבור הפלסטינים בעזה

כתוצאה מהריסת התשתיות בתחום המים, התברואה וההיגיינה ומהתקפות עליהן מצד הרשויות הישראליות, מהקשיים שהוטלו על גישתם של גורמי הסיוע, מהעקירה בכפייה של תושבים ומהחסימה של אספקת ציוד תברואה והיגיינה, תושבי עזה נשללים מגישה לשירותים הבסיסיים ביותר וחיים בתנאים בלתי אנושיים, עם השלכות ברורות על חייהם, בריאותם, כבודם ובטיחותם. דו"ח ארגון רופאים ללא גבולות (רופאים ללא גבולות) "חיים במלכודת מוות", שפורסם בדצמבר 2024, תיעד כבר אז את ההשלכות ההרסניות של היעדר הגישה לתשתיות מים, תברואה והיגיינה עבור תושבי עזה; יותר משנה לאחר מכן, סבלם של התושבים נמשך.

1. חוסר גישה למים

אין מספיק מים כדי לכסות את הצרכים

האנשים מצמצמים את פעילותם היומיומית כדי לחסוך במשאבים שברשותם. המטופלים שלנו מספרים כי לעתים קרובות ההיגיינה היא הדבר הראשון שנזנח; זיאד, שאושפז לאחר שנורה על ידי אדם שזיהה כצלף של כוחות ישראליים, סיפר ל-רופאים ללא גבולות.

// אנחנו מפסיקים לשטוף כלים, מצמצמים את השימוש במים לבישול, מפסיקים לכבס בגדים וחפצי בית באוהל.

הפלסטינים בעזה בילו את השנתיים האחרונות במאבק להשיג מים בכמות מספקת. באוגוסט 2025, האו"ם מצא כי מחצית מהמשפחות לא קיבלו גישה למים לשתיה בכמות מספקת כדי לענות על הצרכים המינימליים לשעת חירום, ולמעלה מרבע מהן לא היו להן מספיק מים ביתיים, דבר שהשפיע ישירות על ההיגיינה⁶. ממאי עד נובמבר 2025, 21 אחוזים ממבצעי חלוקת המים של רופאים ללא גבולות הסתיימו כשהמשאית התרוקנה והאנשים עדיין המתינו בתקווה לקבל מים. הצרכים פשוט גדולים יותר מהכמות שמגיעה לאנשים.

סאבר הוא מטופל בן 28 בבית חולים של רופאים ללא גבולות בדייר אל-בלה. הוא סיפר כי האוהל שלו נפגע מרקטה ישראלית, מה שהרג את בתו וגרם לו לאבד את שתי רגליו. הוא זוכר את המאבקים שעבר כדי להשיג מים:

// משאיות מים הגיעו למחנה. לפני שנפגעת מהרקטה, הלכתי למלא מים. מים סופקו למחנה, אך זה לא הספיק. מילאנו [מיכלים] קטנים וחיכינו למשאית נוספת. היינו זקוקים לפחות לארבע משאיות מים ביום כדי לספק את צרכי המחנה כולו והאוהלים הסמוכים. כשאזלו המים, השתייה הפכה לעדיפות המוחלטת. החשוב ביותר היו הבנות שלי, כי הן היו זקוקות למים. משפחות מסוימות היו מוותרות על האוכל כדי לספק מים לילדיהן.

©Laureline Lasserre

7 WASH Cluster Palestine. Joint WASH Assessment Round 3, August 2025, <https://drive.google.com/file/d/11O8jWxGoWdu-sAp5u-Mi-7ipWG8nGCspO/view>, p.21

האנשים מתקשים להשיג את המים הזמינים

החיפוש אחר מים הפך לחלק חיוני ומתיש בחיי היומיום. האנשים משיגים את המים שלהם ממשאיות מים שמביאות ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים, עיריות הנתמכות על ידי המגזר ההומניטרי, או חברות פרטיות, השואבות מים מבארות כדי להתיר ולטפל בהם. כאשר המים המובאים במשאית אינם מספיקים או אינם מגיעים בשל צווי "פינוי" של כוחות הביטחון הישראליים ו/או חוסר ביטחון, אנשים נאלצים להסתמך על מים מהצינורות או הבארות הפגועים שנותרו, העלולים להיות מזוהמים במי ים ובביוב. השגת מים דורשת זמן ואנרגיה – שהינם מכשולים משמעותיים לגישה מספקת.

1. האתגר הראשון הוא מיקומם של נקודות

הגישה למים. משאיות מים המגיעות למקלטים או למחנות ממלאות לעתים מיכלי מים קהילתיים. עם זאת, יש מעט מדי מיכלי מים זמינים ושיטה זו דורשת ארגון, דבר שלעתים קרובות אינו אפשרי מכיוון שהאנשים לא עקרו יחד עם הקהילות שלהם. בשל הגבלות ישראליות, אין גם מספיק צינורות זמינים להקמת רשתות חלוקה. לכן, גורמי תברואה והיגיינה קובעים את נקודות החלוקה שלהם ברחוב, איפה שיש מספיק מקום. נקודות אלה אינן בהכרח קרובות למקום מגוריהם של העקורים.

2. האתגר השני הוא תדירות הגישה למים.

עבור אנשים רבים, חשוב מאוד לא לפספס את הרגע שבו משאיות המים עוברות כדי למלא את המיכלים שלהם. לעתים קרובות מדי זה מה שמעיר את האנשים בבוקר, ומה שקובע את אופי היום או השבוע שלהם.

3. האתגר השלישי הוא הזמן שנדרש כדי להגיע

לנקודת חלוקת המים, להמתין למשאית, למלא את מיכלי המים ולחזור ברגל לאוהל או למקלט. התהליך אורך בין 15 דקות לשעה – לרוב כ-30 דקות, ולעיתים אף יותר מכך⁸. ככל שהזמן הנדרש להגעה למים ארוך יותר, כך פוחת הסיכוי שאנשים יוכלו להגיע לשם בתדירות מספקת ולהביא כמות מספקת כדי לענות על צרכיהם. המרחק לנקודות חלוקת המים, הזמן המושקע בהמתנה למשאית (אנשים מנסים להגיע מוקדם כדי לא לפספס את תורם) והזמן הנדרש למילוי המיכלים, לעתים קרובות בסביבה צפופה, עלולים להאריך עוד יותר את משך הזמן הנדרש להשגת מים.

8 על פי סולם המים של JMP של ארגון הבריאות העולמי ו-UNICEF, אם אין מים בטוחים לשתיה במקום ובזמן הצורך, אין מדובר בשירות מים לשתיה המנוהל בבטחה. אם נסיעה הלוך ושוב לאיסוף מים אורכת 30 דקות או פחות, השירות מסווג כשירות מים לשתיה בסיסי; אם הנסיעה אורכת יותר מ-30 דקות, השירות מסווג כשירות מוגבל. (ראו <https://washdata.org/topics/drinking-wa-> ter). על פי נתוני WASH Cluster 2025 הסתמכו 28% מהמשפחות על שירות מוגבל, שהנסיעה אליו ארכה מעל 30 דקות (<https://drive.google.com/file/d/11O8jWxGoWdu-> sAp5u-Mi-7ipWG8nGCspO/view עמ' 28).

בנובמבר 2025, מטופלים של רופאים ללא גבולות מעיר עזה הסבירו כי כל השכונה שלהם מסתמכת על באר אחת, ולכן כל משפחה מקבלת גישה למים למשך חצי שעה בלבד כל 8-10 ימים, וכי בשל הפלישה הקרקעית הישראלית מספטמבר לאוקטובר, עזיבתם של גורמי תברואה והיגיינה וההרס שהותירו אחריהם הגבילו את גישתם למים לפעם או פעמיים בשבוע.

6. **יש אנשים שנאלצים לקנות מים** - אך המחיר הפך לבלתי נסבל. בעוד שלפני אוקטובר 2023 שילמו התושבים לספקים פרטיים 25 שקלים עבור מילוי מיכל מים לשתיה בנפח 1,000 ליטר בבתיהם, כעת עליהם לשלם לפחות 150 שקלים (48 דולר או 41 יורו) [נכון לסוף ינואר 2026] אם אין בסביבתם ספק ציבורי או הומניטרי חינמי. זוהי עלייה של 500%, סכום שאינו בר השגה שכן רוב האנשים איבדו את פרנסתם ואת חסכוניהם. אחד, בן 35, נפצע ברגלו לאחר שמשאית התנגשה בחנותו כשקהל אנשים ניסה נואשות להקיף אותה. "לא תמיד יש גישה למים לשתיה", הוא אמר, ולכן

4. **הקושי הרביעי הוא נשיאת המיכלים הכבדים** בחזרה לאוהלים או למקלטים. זהו מאמץ פיזי, במיוחד עבור אנשים פצועים, חולים או בעלי מוגבלויות, וכן עבור ילדים קטנים, אנשים חלשים או קשישים. משפחות מעדיפות לעתים קרובות לשלוח את הגברים הבריאים להביא מים, אך גברים אלה עסוקים לרוב במציאת פרנסה, מזון ועצי הסקה. מצב זה מאלץ את האנשים הפגיעים יותר לצאת במקומם, או להסתפק בכמות מים קטנה יותר.

5. **מכשול נוסף בגישה למים נקיים בכמות מספקת הוא קיבולת האחסון.** אין מספיק מיכלים ומכלים לאגירת מים, ולכן התושבים משתמשים שוב בבקבוקי מים או שמן ישנים, או בכל מיכל שהם מצליחים למצוא. מצב זה מגביל את הכמות שהם יכולים לאגור בכל פעם ולהשתמש בה בין הזמנים שיש גישה למים. ישנם אזורים רבים שאליהם משאיות המים לא מצליחות להגיע מדי יום: לדוגמה,

לפעמים אנחנו צריכים לקנות אותם. אנחנו גם מתקשים להשיג מספיק מים לרחצת הילדים, לשטיפת כלים ולכביסה. אנחנו מרגישים מתוסכלים כי אנחנו צריכים לספק את הצרכים היומיומיים שלנו. [בגלל הפגיעה שלי], אני כבר לא יכול לעבוד, אז אני צריך לקנות מים מהחסכונות שלי //

2. היעדר תנאי תברואה נאותים

צוותי רופאים ללא גבולות עדים מקרוב לאופן שבו הקמפיין הישראלי להריסת תשתיות, חסימת ציוד תברואה ועקירה בכפייה המונית יצר תנאים סניטריים קשים. כמעט ולא נותר דבר מהשירותים ומערכות הביוב, והפסולת המוצקה מצטברת.

הגשם מחליש את תשתיות התברואה המאולתרות

בעזה, עם בוא החורף מגיעים הגשמים. היעדר מקומות מחסה נאותים ופתרונות תברואה גורם לבורות ספיגה **לעלות על גדותיהם**. בנובמבר 2025, זו השנה השלישית ברציפות, גשמים עזים הציפו את אוהליהם של תושבי עזה העקורים, הפכו את החול לבוץ והפיצו חיידקים מבורות השירותים אל הבתים ואל בארות המים באזור.

מכיוון שרוב מתקני הבריאות נהרסו או שאינם נגישים, ארגון רופאים ללא גבולות הקים מתקנים זמניים באוהלים, שגם הם הוצפו - כולל בית החולים השדה שלנו בדיר אל-בלח, מרכזי הבריאות הראשוניים שלנו באל-עטאר ובאל-מוואסי (מחוז חאן יונס), והאגף המורחב למחלקת הילדים בבית החולים נאסר. אילו הייתה תשתית תקינה לפינוי מים, זה לעולם לא היה קורה.

פסולת מוצקה

הרס התשתית, המחסור במשאית תקינות ובדלק, עקירת האנשים לאזורים חדשים ואובדן הגישה למתקני פינוי אשפה הובילו להצטברות פסולת מוצקה. פסולת זו מושכת ומחמירה את התפשטות המזיקים והמכרסמים, בעוד שמוצרים להדברת מזיקים ומכרסמים אינם זמינים.

אנשים מחפשים בפסולת מזון או חומר לשריפה, תוך סיכון לחשיפה לחיידקים ולחפצים מסוכנים. בעיה זו גדולה מדי מכדי שארגונים הומניטריים לא ממשלתיים יוכלו לפתור אותה לבדם - היא מחייבת חיזוק היכולת המקומית לאיסוף וניהול פסולת, דבר שאינו אפשרי בשל המחסור והחסימה של ציוד תפקודי, חלקי חילוף ודלק.

הליכה לשירותים

במרפאה שהוקמה במחנה לעקורים בכפייה באל-קארארה, חאן יונס, בסוף אוקטובר 2025, שוחחה קבוצת נשים על האופן שבו אפילו פעולות בסיסיות כמו הליכה לשירותים השתנו מאז ה-7 באוקטובר 2023.

● "אנחנו שבע נשים באוהל שלנו, יש לנו שירותים בתוכו", הסבירה ח'ולוד. "חפרנו בור בחול. זה נורמלי שיש שירותים, אחד נקיים לפחות. עכשיו יש לנו בור באדמה ואין חומר חיטוי. הבור הזה נמצא ליד הבאר, ליד המזרנים שלנו... בגלל זה אנחנו באות כל הזמן ל-רופאים ללא גבולות - הילדים חולים כל הזמן."

● אסיל המשיכה: "אם אתה באוהל, יש לך מזל אם יש לך שירותים משפחתיים; אחרת, אתה צריך לחכות בתורים ארוכים כדי להגיע לשירותים. וזה אם אתה בריא מספיק; מה עם הקשישים?"

● החורף מתקרב... "הדגישה שירן. "אני גרה במחנה והם בנו שירותים באוהל. אני צריכה ללכת מרחק רב כדי להגיע אליהם. כאישה מבוגרת, אני מתקשה להגיע אליהם. כשייד גשם, זה יהיה עוד יותר קשה: אין גג, והמקום יוצף."

אנשים משתמשים בשירותים מאולתרים - חורים שנחפרו באדמה, שהופכים לנוחים יותר בעזרת מה שהם מוצאים ויכולים להרשות לעצמם: לוח או חתיכות עץ לשבת עליהם, או לעתים נדירות יותר, כיסא או מבנה דמוי כיסא לשבת עליו. לאחר מכן מקיפים אותם בחומרים כמו ירעות פלסטיק או שמיות כדי ליצור מראית עין של פרטיות. אף על פי שארגונים הומניטריים סיפקו חלק מהשירותים, הצרכים גדולים בהרבה ממה שזמין.

משפחות שלא הצליחו למצוא דירה או מקלט קולקטיבי בונות שירותים בתוך האוהל או סביבו, או חולקות שירותים עם השכנים. הן נאלצות לחיות עם הריח, אי הנוחות והתחזוקה המתמדת. ברגע שהבור מתמלא, הן צריכות לחפור בור אחר.

©MSF

3. חוסר נגישות לתנאי היגיינה נאותים

תושבי עזה סובלים ממחסור במוצרי היגיינה נוספים כבר למעלה משנתיים. היעדר מוצרים בסיסיים כמו **חיתולים** עלול להפוך משימה יומיומית רגילה למשימה מתישה ולהחמיר את נטל הטיפול, המוטל לרוב על כתפיהן של הנשים. עמיתה שלנו, רנה, בת חמישים ומשהו, המטפלת בבן משפחה קשיש, הביעה תדהמה מכך שהמלאי זמין כל כך מועט: "אנשים זקוקים לחיתולים לילדים ולמבוגרים עם מוגבלויות". הצורך להכין חיתולים מדי יום הוא מתיש. אמל, בת 34 שילדה מאושפזת במתקן הנתמך על ידי רופאים ללא גבולות, נאלצה לעשות זאת עבור תינוקה: "נהגנו לגזור חולצות שלנו ושקיות ניילון כדי להכין חיתולים לילדינו. זה גורם להם לפריחות. מוצרי התינוקות יקרים כל כך - חיתולים עולים 400 שקלים [123 דולר]". נכון ל-4 בדצמבר 2025, המחירים ירדו לכ-60-40 שקלים [12-19 דולר] עבור תחליף חלב ול-30-20 שקלים [6-9 דולר] עבור חיתולים - שיפור, אך כזה שלא היה נחוץ אילו לא הוטלו הגבלות על האספקה.

בנוסף לקשיים שאנשים נתקלים בהם בהשגת מים נקיים בכמות מספקת, קיים קושי גם בשמירה על ניקיון המים. לפני המלחמה היו לאנשים מיכלי אחסון מתאימים, גישה לחומרי היגיינה ואמצעים להחליף את המיכלים באופן קבוע. כיום, אנשים מסתמכים על מיכלי דלק ומכלים משומשים לאחסון ולהובלת מים. רובם ישנים ופגומים, ומשמשים שוב ושוב לאחסון מי שתייה, לשימוש ביתי או אפילו לאחסון סולר או כימיקלים. חשיפה לשמש מחמירה את הבעיה, שכן המיכלים נותרים לעתים קרובות מחוץ לאוהלים, חשופים לחום הגורם לניוון הפלסטיק ומשחרר כימיקלים מזיקים למים. המים צריכים להכיל גם מעט **כלור** שיורי כדי לשמור על ניקיונם, אך מגע ממושך עלול לדרדר פלסטיק שאינו ניתן לשימוש חוזר, מה שהופך את המים המאוחסנים במיכלים אלה לבלתי בטוחים לשתייה. במקביל, קשה להשיג כלור, החיוני לחיטוי מים ומיכלים, שכן לעתים קרובות הוא נחסם על ידי הרשויות הישראליות. ללא כלור או חומרי ניקוי, אנשים אינם יכולים לחטא כראוי מיכלים, כלים וכלי אוכל. משפחות מסוימות משתמשות בחול לניקוי כלי בישול, ללא סבון או מים מספיקים.

בין חורבות עזה, אנשים עושים כמיטב יכולתם כדי לשמור על אשליה של חיים נורמליים - שמירה על היגיינה אישית, ניקוי בגדים ושמירה על סביבת מגוריהם נקייה ככל האפשר. חברה של עמיתתי שאלה אותה בצחוק אם היא סיימה לנקות ולסדר, כדי שכאשר הטיל הבא יגיע, הוא ידע שהיא "עקרת בית כמו שצריך". הומור שחור זה חושף את חוסן של נשות עזה לנוכח האתגר יוצא הדופן של שמירה על היגיינה נאותה בתנאים אלה.

סבון היה לעתים קרובות מוצר מותרות בעזה, שכן המצור הישראלי הגביל באופן חמור את כניסתו לשוק ולצורך חלוקה הומניטרית. בתקופות של מצור מוחלט, כגון בין ה-2 במרץ ל-18 במאי 2025, כאשר הרשויות הישראליות לא אפשרו לשום דבר להיכנס לעזה, לא היו סבון, שמפו או חומרי ניקוי זמינים, והתושבים נאלצו להסתפק בפתרונות תוצרת בית, במוצרים אחרים כמו משחת שיניים, או, ברוב המקרים, בשום דבר כלל. כאשר הותר מאוחר יותר להכניס מוצרי היגיינה מסוימים, הזרם היה נדיר מדי והכמויות היו נמוכות מדי מכדי לכסות את הצרכים. ארגונים הומניטריים לא הצליחו לחלק מספיק כדי למלא את הפער, והמחירים בשוק המסחרי הרקיעו שחקים: "בשלב מסוים, המחיר הגיע ל-40 שקלים [12 דולר] ליחידה", אמר אחמד, מטופל בן 35 של רופאים ללא גבולות, בנובמבר 2025. גם עם ירידת המחירים מאז הרגעים הקשים ביותר במלחמה, סבון נותר מחוץ להישג ידם של אנשים רבים. "אין לנו סבון, אנחנו פשוט מתרחצים במים", אמר פייסל, מטופל בן 26 של רופאים ללא גבולות, בנובמבר 2025. "כי אין כסף, אין עבודה. חפיסת סבון עולה עכשיו 10 שקלים - לפני המלחמה היא עלתה שקל אחד".

המחסור בסבון, בשילוב עם המחסור במים, הופך את השמירה על הניקיון לאתגר: "כשיש יותר גישה למים, אנחנו **מתקלחים** כל יומיים. כשאין מים, אנחנו מתקלחים פעם בשבוע", התלונן פייסל.

4. כיצד משפיע על הפלסטינים בעזה המחסור בגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה.

ההשפעות על הבריאות

מחלות שלשול קשורות באופן בולט למחסור במים ובסבון, שכן האנשים נאלצים לצרוך ולהשתמש במים מזוהמים, ולשטוף את ידיהם ואת חפציהם בתדירות נמוכה יותר וללא המוצרים המתאימים. במרכזי הבריאות הראשוניים של "רופאים ללא גבולות" באל-עטאר ובאל-מוואסי, שלשול ומחלות עיכול אחרות היו הסיבה ליותר מ-8% מהפניות בשנת 2025. ארגון רופאים ללא גבולות הבחין בעלייה במספר החולים באזורים ובזמנים של עקירה לאזורים קטנים, כגון בספטמבר ובאוקטובר 2025, כאשר אוכלוסיית העיר עזה קיבלה הוראה לעזוב ועוקרה ליישובים בלתי פורמליים צפופים ממילא בחאן יונס ובדיר אל-בלח. באוקטובר 2025 לבדו, טיפלה רופאים ללא גבולות ב-1,077 מקרים של שלשול ללא דם וב-44 מקרים של שלשול דמי רק בשתי מרפאות אלה, הממוקמות שתייהן בדרום מחוז חאן יונס - חלק קטן מהמקרים ברצועה. העקירה הכפויה הגדילה את הביקוש למים, ומשאיות המים לא יכלו לענות על הביקוש, ולכן נאלצו האנשים להשתמש במקורות מים אחרים שאינם ראויים לשתיה. "כולם חולים, במיוחד הילדים", אמר עומר, מטופל שחלה בשלשול לאחר ששתה מים מבאר.

ארגון רופאים ללא גבולות היה עד לכך שהמחסור במים נקיים ותנאי תברואה והיגיינה ירודים השפיעו באופן ברור על בריאות התושבים בעזה. בשנים 2024 ו-2025, במרפאות הרפואה הראשונית של רופאים ללא גבולות, המחלות העיקריות שצוותי הרפואה רואים בקרב המטופלים הן דלקות בדרכי הנשימה, מחלות עור ומחלות שלשול. צוותי רופאים ללא גבולות מטפלים בהרבה יותר מקרים של בעיות בריאותיות אלה מאשר לפני 2023, עקב ההידרדרות הפתאומית בתנאי החיים.

סקר שנערך בקרב 1,073 משקי בית של אנשי צוות רופאים ללא גבולות ובני משפחותיהם המורחבות העלה כי בחודש שקדם לריאיון, מחלות במערכת העיכול פגעו בכמעט אחד מכל ארבעה נשאלים (23 אחוזים) שהשתתפו בסקר בין מאי לאוגוסט 2025. מחלות אלה פגעו הרבה פחות בקבוצת המחקר בסקר שנערך מסוף ינואר ועד סוף מרץ 2025 - תקופה שחפפה להפסקת האש בינואר-מרץ, במהלכה ישראל אפשרה הכנסת אספקה רבה יותר לעזה, כולל מוצרי היגיינה. בעיות עור פגעו ב-3% מהמשפחות באותה תקופה, וב-8% עד 9% בין מאי לאוגוסט 2025. זיהומים בדרכי הנשימה העליונות פגעו ב-21-22 אחוזים מהמשפחות בין מאי לאוגוסט 2025, וב-27 אחוזים מסוף ינואר עד מרץ 2025.

©Nour Alsaqqa/MSF

תנאים סניטריים נאותים, כולל מים נקיים לערבובן ומים רתוחים לעיקור הבקבוקים, מה שמחייב את האנשים למצוא עץ להסקה.

הבעיות העוריות שרופאים ללא גבולותנתקלים בהן כוללות פצעים מזהמים, אימפטיגו (זיהום חיידקי מדבק ביותר, במיוחד בסביבות צפופות עם גישה מוגבלת למוצרי היגיינה), גרדת וכינים. בשנת 2025, מחלות עור היו הגורם לכמעט 18 אחוזים מהפניות לטיפול רפואי ראשוני של רופאים ללא גבולות בחאן יונס. הסיבה שנוצרה בעקבות מבצע הרצח עם של ישראל הפכה את בעיות העור הללו לשכיחות הרבה יותר מאשר לפני אוקטובר 2023, וילדים פגיעים להן במיוחד. פצעים ומחלות עור עלולים להזדהם בקלות, שכן לאנשים אין את האמצעים לשמור על ניקיונם - מים נקיים, סבון ב, ציוד בסיסי לחיטוי ולכיסוי האזור וגזה, לרוב אינם זמינים או שאינם בהישג יד מבחינה כלכלית. הגישה למוצרים כמו גזה נותרת קשה, אפילו עבור מתקני בריאות.

תברואה והיגיינה הן גם גורמים מרכזיים בהפצת מחלות: "למשל, ראיתי אנשים מחטטים באשפה, כולל פסולת רפואית, תוך סיכון לפציעות ממחטים או לזיהומים בעור", אמר מומן, מנהל רפואי של 'רופאים ללא גבולות' בתחום הרפואה הראשונית. "אנשים נחשפים גם לצואה אנושית משום שהם מחפשים באשפה, במגע ישיר, או משום שאינם יכולים לשטוף את ידיהם בסבון לאחר השימוש בשירותים ואז משתמשים בידיהם לאכילה, ובכך באים במגע עקיף עם חיידקים. הדבר גורם לשלשולים או לדלקת במערכת העיכול". הסיבה היחידה שעזה טרם התמודדה עם מגפת כולירה היא שהחיידק לא הובא לרצועה. אם החיידק יכנס לעזה, כל המומחים בתחום הבריאות מסכימים: המחלה הקטלנית תתפשט במהירות רבה ביותר תחת מערכות המים והתברואה הקורסות ברצועה, ומערכת הבריאות תתקשה להגיב. זו תהיה קטסטרופה.

ילדים, ונשים בהריון או מניקות, פגיעים במיוחד להשפעות השלשול. מים, היגיינה ותת-תזונה הם נושאים הקשורים זה לזה, אשר ארגון רופאים ללא גבולות היה עד להם באופן ישיר בשנתיים האחרונות בעזה. בשתי מרפאות הבריאות הראשוניות העיקריות שלנו, למעלה מ-60 אחוזים ממקרי השלשול בשנת 2025 היו בקרב ילדים מתחת לגיל 15. נשים הרות מגיעות ל-רופאים ללא גבולות עם שלשול מימי חריף עקב המחסור במים נקיים ובהיגיינה. השלשול הופך את המטופלות הללו לפגיעות יותר לתת-תזונה, ותת-התזונה גורמת להן להיות מועדות לשלשול. הירידה במשקל הנובעת מכך משפיעה על הריון ועלולה להוביל ללידות מוקדמות. לאחר מכן, הנשים חוזרות לחיות באותם תנאים וחולות שוב: אובדן החומרים המזינים עקב התייבשות מונע מהן להניק כראוי, מה שגורם לתינוקות שלהן לסבול מתת-תזונה. תרכובות מזון לתינוקות דורשות גם הן

©Nour Alsaqqa/MSF

תנאי המגורים מחמירים את המצב התברואתי, במיוחד באוהלים ובחללים צפופים החשופים לחום, לקור וללחות.

// ילדים, שלעתים קרובות אינם נועלים נעליים כי הן יקרות מדי, משחקים בחול ובבוץ", הסביר רופא של רופאים ללא גבולות. "אנשים חיים באוהלים על הקרקע, והלכלוך חוזר לפצעים. לפעמים אנו מוצאים בהם חרקים או זחלים. אנשים סובלים גם מפריחות עוריות כתוצאה מהסביבה ומהיעדר היגיינה כללי. גרדת וכינים מתפשטות במהירות רבה - הקרטון האחרון שלנו לטיפול בכינים הספיק לנו לשלושה ימים בלבד! אנו מחטאים ומטפלים באנשים, והם חוזרים לאוהליהם רק כדי לחזור אלינו עם אותם תסמינים.

טמפרטורות החורף משפיעות גם הן על ההיגיינה, שכן אנשים נוטים להתרחץ ולכבס בגדים וסדינים בתדירות נמוכה יותר, כדי להימנע מחשיפה לקור.

בבדיקה של בריאות מינית ורבייה שנערכה בסוף 2024, מצאה רופאים ללא גבולות שנשים שילדו בנייתוח קיסרי דיווחו על בעיות כמו זיהומים, דלקת בפצע ועיכובים בריפוי, בעיקר בגלל היכולת המוגבלת לשמור על היגיינה בשל המחסור במים נקיים והעלות הגבוהה של מוצרי היגיינה.

תנאי המחייה המוטלים על הפלסטינים בעזה תורמים אף הם למספר הגבוה של דלקות בדרכי הנשימה המטופלות על ידי "רופאים ללא גבולות", שהיוו את הסיבה לכמעט 17 אחוזים מהביקורים במרפאות הבריאות הראשוניות שלנו בחאן יונס בשנת 2025. מגורים בצפיפות קיצונית ללא גישה לתנאי היגיינה נאותים גורמים להתפשטות מהירה של נגיפים, והעשן שמקורו במדורות שהאנשים

מדליקים לבישול ולחימום מגרה את מערכת הנשימה. עשן זה עלול להוות בעיה בריאותית חמורה במיוחד; מכיוון שאין גז לבישול וקיים מחסור בדלק, אנשים שורפים עץ כאשר הם יכולים להרשות זאת לעצמם, בעוד שאחרים נאלצים לשרוף פסולת.

המחסור במים, בתברואה ובהיגיינה בעזה משפיע קשות גם על בריאותם הנפשית של האנשים. סאבר, שאיבד את בתו בת ה-10 כאשר האוהל המשפחתי שלהם נפגע במחנה עקורים, נזכר שלמרות גילה הצעיר, היא חשבה על מים כל הזמן:

// כשהמשאית עם המים הייתה מגיעה, היא הייתה לוקחת את המיכלים כדי להביא מים ואומרת לי, 'הנה משאית המים, בוא נמלא אותם'. היא הייתה חושבת גם על מילוי המים המלוחים. בדרך כלל, ילדים חושבים על צעצועים או על משחקים. אבל היא דאגה מזה."

דינה, עובדת רופאים ללא גבולות בשנות השלושים לחייה, סיפרה:

// משפחתי ואני נעקרנו 12 פעמים ולא הייתה לנו גישה למים כדי להתרחץ במשך כמעט חודשיים. אין לנו מספיק מים לשתיה ולביצוע הפעולות הבסיסיות ביותר; אנחנו אפילו לא יכולים לחלום על מקלחת אמיתית. אנחנו סובלים מזיהומים בעור, גרדת וכינים; יש לזה השפעה רגשית עצומה.

דבריה עולים בקנה אחד עם העדויות של צוות בריאות הנפש של רופאים ללא גבולות, שרואה רמת מצוקה משמעותית - ואפילו מחשבות אובדניות - הקשורות למחסור בתנאי ההיגיינה נאותים.

©Nour Alsaqqa/MSF

ההשפעה על הכבוד העצמי

המושג "כבוד" עולה לעתים קרובות בשיחות עם תושבי עזה על מים ותברואה. ההלם של המעבר הפתאומי ממגורים בבית לאוהל או למקלט עם אלפי עקורים אחרים בתנאים ירודים משפיע בבירור על רווחתם של האנשים.

הפרטיות היא דאגה מרכזית. ביסאן, בת 22, הסבירה כי "נשים חשות חרדה מהשימוש במקלחת המאולתרת" במחנה האוהלים המאולתר שבו היא מתגוררת כעת, שכן "יריעות הפלסטיק אינן מסתירות את גופן באופן מלא". במחנה שבו ארגון רופאים ללא גבולות מספק שירותי בריאות, אמר לנו גבר: "זה לא בטוח לנשים לחיות כך; אין מקום שבו הן יכולות להיות מופרדות מהגברים, אין מקום להחליף בגדים, אין פרטיות והשירותים אינם מכובדים".

היעדר היגיינה אישית מספקת פוגע בתחושת הכבוד העצמי של האנשים, במיוחד בהקשרים חברתיים. לרופאים ללא גבולות היו מטופלים שדחו את הפנייה לטיפול בגרדת, כינים וזיהומים בעור מחשש שישפטו אותם.

דבר פשוט כמו ללכת לשירותים הפך למטרד. מטופלי רופאים ללא גבולות מתארים תחושת אי-נוחות מכיוון שהם נאלצים להמתין למעלה משעה לשירותים משותפים במקלט קולקטיבי או לחלוק בית שימוש מאולתר עם זרים, וחווים לחץ כאשר נוצרים תורים סביב בתי השימוש במחנה והאנשים נעשים נסערים.

המצב גרוע עוד יותר עבור קשישים ואנשים עם מוגבלויות, כולל מטופלי רופאים ללא גבולות עם פציעות המגבילות את יכולת התנועה שלהם. רבים אינם מסוגלים להשתמש בשירותים לבדם. חמזה, שהוא עיוור, הסביר כי

// לפני המלחמה, אנחנו [אנשים עם מוגבלויות] סבלנו. החיים באוהל הם עוד רובד של סבל. עבור אנשים עם מוגבלות בתנועה, הכל מהווה מכשול: הקרקע מלאה בחורים, מזבל, בביוב; אי אפשר להתקדם, במיוחד אם אתה עיוור. אנחנו זקוקים לעזרה מאחרים כל הזמן - כדי להביא את מיכלי המים... ואין לנו שירותים מותאמים לאנשים עם מוגבלות. זה מכפיל את הסבל פי עשרה. //

איסלאם, בן 26, הסביר לצוותי "רופאים ללא גבולות" (MSF) כי אינו יכול עוד להביא מים למשפחתו מאז שאיבד את רגליו בתקיפה על האוהל שלו. הוא נאלץ לחפש מקום מגורים אחר מכיוון שאינו יכול להשתמש בשירותים המאולתרים באוהל משפחתו.

מכה לכבודן של הנשים: היגיינה בזמן הווסת ולאחר הלידה

המקלחת במהלך המחזור ולאחריו היא משימה קשה, ולכן יש נשים הנוקטות באפשרות של רחצה בים, למרות שהכוחות הישראליים אוסרים על הגישה אליו ויורים באופן קבוע על אנשים. אחרות נאלצות לוותר על הרחצה, כמו רנה: "בדת שלנו, בסיום המחזור, צריך להתקלח. אין מים לשתייה ולצרכים בסיסיים – איך אוכל להתקלח? עם משפחתי העקורה, לא הייתה לנו גישה למים לצורך היגיינה במשך 50 ימים."

הגישה לתחבושות היגייניות הפכה לנושא שיחה שגרתית. בשל ההגבלות שהטילו הרשויות הישראליות על סיוע ומשאיות פרטיות, הנגישות לתחבושות היגייניות נעה בין קשה לבלתי אפשרית. כיום קל יותר למצוא אותן בשוק המקומי, אך המחירים גבוהים מדי עבור משפחות רבות. לעתים הן מחולקות על ידי ארגונים הומניטריים, אך הכמויות הנתרמות מוגבלות מדי. בסוף 2025, נשים רבות סיפרו לרופאים ללא גבולות כי לעתים קרובות נאלצו להשתמש שוב ושוב בכל פיסת בד שהצליחו למצוא. בהיעדר גישה לטיפול הולם, הדבר הגביר את הסיכון לזיהומים בנרתיק ובדרכי השתן, וחלקן נאלצו להשתמש במלח ומים כדי לנסות לטפל בהם. רייצל, נציגת הנשים במחנה שלה, הסבירה כי ללא תחבושות ומקלחות מספיקות, "הריח היה נעשה חזק כל כך, עד שאנשים שישבו סביבנו לא יכלו לסבול אותו" (נובמבר 2025).

©Laureline Lasserre

הסכנות שעומדות בפני ילדים כשהם הולכים להביא מים:

- **פחד והפחדה.** ילדה בת 12 הסבירה ל-רופאים ללא גבולות שכאשר היא תופסת את הצינורות ממשאית המים כדי למלא את מיכל המים שלה, גברים מבוגרים צועקים עליה. היא ואחותה בת ה-15 נאלצו להביא מים כי אביהן נהרג.
- **הליכה לאיבוד.** בשל ההרס הנרחב והעקירה מאזורי מגוריהם, ייתכן שילדים לא יזהו את סביבתם ולא יוכלו למצוא את דרכם חזרה אל משפחותיהם. "אנחנו מחפשים אותם כל הלילה", אמרה ופא, אישה בת 46 שרואיינה בבית חולים של "רופאים ללא גבולות".
- **פגיעות גופניות.** חלק מהילדים סיפרו ל-רופאים ללא גבולות שהם חשים מאמץ גופני בגב ובצוואר כתוצאה מנשיאת מיכלים כבדים; אחרים תיארו כי בגדיהם נקרעו והם נפצעו במהלך חלוקת הסיוע.

ההגבלות על הגישה למים, שאיתן מתמודדים התושבים כבר למעלה משנתיים, אילצו את רובם ללכת ברגל כדי להביא מים ממשאיות. בשל הצרכים הרבים, אספקת המים המוגבלת והעובדה שאנשים נאלצים להתקהל כדי לקבל מים עקב הרס מערכות חלוקת המים, עלולים האנשים בנקודות חלוקת המים להתרגז, מה שמוביל לעיתים לקטטות. ניתן היה למתן סיכונים אלה על ידי ייצור כמויות מים גדולות יותר, התקנת מיכלי מים קהילתיים נוספים (מה שיעזור לאנשים להימנע מלהתקהל וללכת מרחקים ארוכים כדי לקבל מים) ותיקון תשתיות המים - אך כל אלה נחסמים על ידי הגבלות על כניסת סיוע.

מצב זה יוצר סיכוני בטיחות, במיוחד עבור אנשים עם מוגבלויות או פגיעות, קשישים, נשים וילדים, שיש להם פחות מרחב חברתי ו/או יכולת פיזית להגן על עצמם מפני הפחדה ואלימות פיזית. נשים סיפרו ל-רופאים ללא גבולות שהן אינן יכולות ללכת להביא מים כי הן בהריון או שהן מרגישות לא בטוחות ללכת, אך לחלקן אין ברירה כי בעליהן נהרגו או נפצעו. אנשים רבים מסבירים שהם שולחים ילדים כי אין להם אף אחד אחר. בין מאי לנובמבר 2025, ארגון רופאים ללא גבולות מצא כי ב-60% ממקרי חלוקת המים הגיעו מספר דומה של ילדים, נשים וגברים; ב-26% מהמקרים, מקבלי הסיוע היו תערובת של גברים וילדים. גברים היוו את הרוב ב-13% בלבד.

אכן, להביא מים לא אמור להיות מסוכן. אסור לשלול מאוכלוסייה מים נקיים, שירותים, סבון או תחבושות היגייניות. אסור לגרום לאנשים לחלות, להרגיש משוללי כבוד או להציב אותם בסכנה, כאשר צרכיהם הבסיסיים נמצאים תחת מתקפה. על פי המשפט ההומניטארי הבינלאומי, ובהתאם לחובתה המשפטית של ישראל ככוח כובש, אסור ליצור או לקיים תנאים שבהם אזרחים אינם יכולים להשיג מים ותברואה מספיקים בבטחה.

מזה למעלה משנתיים, ארגון "רופאים ללא גבולות" (רופאים ללא גבולות) עדים לתוצאות הקשות וההרסניות של מניעת הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה עבור תושבי עזה. כמו כן, הארגון היה עד לאופן שבו מניעה זו נגרמה באופן ישיר ושיטתי על ידי הרשויות והכוחות המזוינים הישראליים, אשר הרסו ופגעו בתשתיות המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה), פגעו קשות ביכולתם של הגופים ההומניטריים לספק שירותים לאוכלוסייה, גרמו לעקירתם בכוח של פלסטינים רבים, וחסמו את כניסתם של ציוד מציל חיים.

בנוסף, אזרחים ושירותים אזרחיים כמו אספקת מים הותקפו בעזה. באוגוסט 2025, ילדה צעירה נורתה בצלעות וגבר נורה ביד במהלך חלוקת מים של רופאים ללא גבולות. במחלקת ילדים הנתמכת על ידי רופאים ללא גבולות בעיר עזה, חנאן פרצה בבכי כשסיפרה לנו את סיפורו של נכדה:

// זה קרה בנוסייראת, ביולי [2025]. הוא הלך להביא מים לשתייה. הוא עמד בתור עם ילדים אחרים ו[כוחות ישראלים] הרגו אותו. הוא היה בן 10. אנשים אחרים מתו איתו. זה היה בחדשות. כדי לפצות על כך, הם [הכוחות הישראליים] התנצלו; הם אמרו שזו הייתה טעות. ההתנצלות לא תחזיר אותו. להביא מים לא אמור להיות מסוכן. //

כיצד הפכו הרשויות הישראליות את הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה לכלי נשק

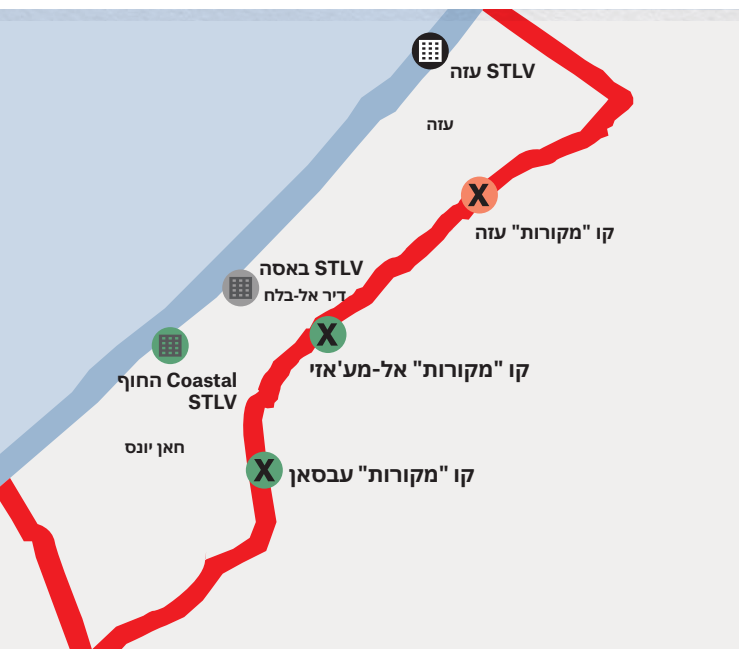
1. הרס ונזק לתשתיות ולציוד חיוני

פעולות צבאיות ישראליות הרסו או הפכו את מרבית תשתיות המים והתברואה – מתקנים אזרחיים החיוניים להשרדות – לבלתי נגישות. גם משאיות המים והבארות של רופאים ללא גבולות, שזוהו בבירור, היו יעד לירי, דבר שהעמיד את האנשים בסכנה והגביל את יכולתנו לספק מים. התנהגות זו מסכנת את כל אוכלוסיית עזה.

לחברת "מקורות" הממשלתית הישראלית, יש שלושה קווים עיקריים⁹ המובילים מים לעזה. קווים אלה מנותקים באופן קבוע, והתיקונים בהם מתעכבים זמן רב.

לפני אוקטובר 2023, מי השתייה והמים הביתיים הופצו באמצעות רשת מים תת-קרקעית, בעוד משאיות של חברות פרטיות מילאו את מיכלי מי השתייה בבתיים. באופן דומה, **מי שפכים**, כולל ביוב, הועברו ברשתות תת-קרקעיות וטופלו במתקנים מתאימים.

מקורות מים עיקריים טרום-אוקטובר 2023, ורמת תפקודם נכון לתחילת מרץ 2026

● נהרס ● ניזוק ● פעיל ● תפוקה מופחתת

מקורות המים בעזה

ברצועת עזה אין מים מתוקים טבעיים – אין נהרות או אגמים. יש רק מי תהום, אליהם ניתן להגיע באמצעות קידוח בארות, והים.

מי ים אינם מתאימים לשתייה ולשימוש ביתי. הם גם מזוהמים יותר ויותר על ידי הזרמת שפכים, שכן מתקני טיהור השפכים הושבתו עקב הרס שנגרם על ידי כוחות ישראליים. כדי להפוך מים מלוחים לשתייה, יש להפיג את המליחות שלהם בתהליך הנקרא אוסמוזה הפוכה (RO). במקרה של מי ים, יש לבצע זאת באחד משלושת המפעלים המתמחים המנוהלים על ידי הרשויות המקומיות. מפעלים אלה זקוקים לציוד ספציפי, אשר אספקתו נפגעת. מפעל ההתפלה הצפוני נהרס על ידי הצבא הישראלי.

מי **בארות** אינם מתאימים לשתייה ישירה, ובמקרים מסוימים גם לא לשימוש ביתי, בשל מליחותם הגבוהה ו/או זיהומם. לפיכך יש לשאוב את המים ולטפל בהם. לאחר מכן הם משמשים בדרך כלל למטרות ביתיות (ניקיון, רחצה) וכן לשתייה ולבישול. לפני אוקטובר 2023, מפעלי RO קטנים רבים ומתקני טיפול התפלו את המים והפכו אותם לבטוחים לצריכה.

9 מאז אוגוסט 2025, צינור במימון איחוד האמירויות הערביות מביא גם הוא מים ממצרים לחלקו הדרומי של הרצועה.

שנתיים של הרס

קמפיין הרצח עם של ישראל נגד עזה גרם ל**נזק נרחב וחמור** לתשתיות המים והתברואה. על פי הבנק העולמי, האיחוד האירופי והאו"ם, 89% מנכסי מגזר המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה) נהרסו או ניזוקו¹⁰.

חלקים נרחבים **מרשת אספקת המים והטיהור**, לרבות בארות ומתקני התפלה, נהרסו או הפכו לבלתי נגישים. רשתות חלוקה רבות נהרסו או ניזוקו עד כדי כך שאובדן המים שנגרם כתוצאה מכך הפך אותן לבלתי שמישות. אחרות סובלות מחדירת ביוב גולמי דרך קטעים פגומים, מה שמזהם את כל המים הנשאבים לתוכן. כתוצאה מכך, חלקים נרחבים בעזה תלויים במכליות מים. חלק מהנזקים לרשתות המים אינם יכולים להיות מתוקנים משום שהם נמצאים באזורים שעדיין נשלטים על ידי כוחות ישראלים; אחרים ניתנים לתיקון, אך ייתכן שיחלוף שבועות או חודשים עד שיינתן אישור גישה אליהם מצד הצבא הישראלי. מליחות וזיהום המים הפכו לבעיה מרכזית: מי התהום מנוצלים יתר על המידה, מה שמאלץ אותם להתמלא מהמקור הקרוב ביותר – הים – מה שהופך את המים המופקים למלוחים מדי, במיוחד באזורים המרכזיים ובאזורים הקרובים יותר לחוף, שהם במקרה האזורים שבהם רוב האנשים נעקרו כעת. מכיוון שמערכות **התברואה** קרסו למעשה, שירותים מאולתרים מובילים גם הם לחדירת פסולת אנושית, כולל צואה, למי התהום, מה שהופך את מי הבארות באזור לבלתי בטוחים. מכיוון שרוב תשתיות השפכים אינן מתפקדות, ביוב גולמי מחלחל כעת לרחובות וזורם ללא טיפול אל הים.

יכולת ייצור המים ותיקונם בעזה נפגעה קשות. לפני המלחמה הייתה בעזה תעשייה מפותחת המסוגלת לייצר מיכלי מים ולהרכיב רכיבים הדרושים למערכות התפלה. עם זאת, מחסנים של חברות פרטיות רבות שהחזיקו ברכיבי מערכות מים הופצצו, מה שהפחית באופן חד את היצע חומרי התיקון והיחידות החלופיות. מבחינת העיריות, רוב המכונות והציוד החיוניים הדרושים לתחזוקה או לבנייה מחדש של רשתות המים והביוב הושמדו. יוניצף דיווחה ביוני 2025 כי מתוך 196 מתקני התפלה המנוהלים על ידי הרשויות הציבוריות וארגונים לא ממשלתיים, למעלה מ-60% ניזוקו¹¹.

ממצאי ארגון רופאים ללא גבולות עולה כי חלק ניכר מהנזק נגרם מהפצצות נרחבות ובלתי מובחנות על אזורים שלמים שבהם נמצאים בארות, צינורות מים ומפעלים. גם התשתית המים של הארגון הייתה יעד ישיר להתקפות.

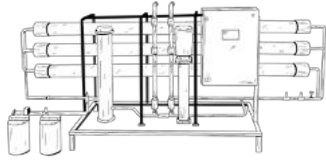
©Nour Alsaqqa/MSF

10 הבנק העולמי, האיחוד האירופי והאו"ם. הערכת נזקים וצרכים ראשונית ומימרה (IRDNA), פברואר 2025. <https://thedocs.worldbank.org/en/doc/133c3304e29086819c-1119fe8e85366b-0280012025/original/Gaza-RDNA-final-med.pdf>

11 קבוצת WASH בפלסטין, ייצור מי שתייה מותפלים ברצועת עזה והשפעת הסכסוך המתמשך, יוני 2025. <https://drive.google.com/file/d/1mSr2fZ561MfXuudpDu-2025/view?usp=sharing>

תלות כפויה בגורמים הומניטריים

ייצור והפצת מים על ידי רופאים ללא גבולות בעזה נכון ל-31 בדצמבר 2025:

● **ייצור של 1.3 מיליון ליטרים של מי שתייה מדי יום** באמצעות התפלה וטיהור, המקבילים לצרכים הבסיסיים של למעלה מ-220,000 בני אדם. ארגון רופאים ללא גבולות משתמש בציוד התפלה המכונה יחידות אוסמוזה הפוכה (RO) - שרובן נאלצנו לאלתר על ידי שילוב של חלקים חדשים וחלקים שנאספו מיחידות ישנות או פגומות שהיו כבר בעזה, שכן בדרך כלל נמנע מארגון רופאים ללא גבולות לייבא יחידות חדשות וגדולות.

● **חלוקת למעלה מ-1.9 מיליון ליטרים של מי שתייה ולמעלה מ-1.4 מיליון ליטרים של מים לשימוש ביתי (שאינם ראויים לשתיה) מדי יום**, המקבילים לצרכים המינימליים של 325,000 בני אדם למי שתייה והצרכים של 163,000 אדם למים לשימוש ביתי. ארגון "רופאים ללא גבולות" (רופאים ללא גבולות) משתמש במשאית כדי לחלק מי שתייה ותומך בארגונים שותפים בהפעלת בארות מים לשימוש ביתי.

● **חלוקת כ-1,800 ליטרים של דלק בשבוע להפעלת בארות ב-50 מיקומים**

תשתיות אזרחיות, כולל תשתיות מים ותברואה, מוגנות על ידי המשפט ההומניטרי הבינלאומי - אך בעזה לא מכבדים זאת. ההרס הנרחב של תשתיות וציוד מרכזיים בתחום המים והתברואה בידי הצבא הישראלי אילץ את רופאים ללא גבולות להגדיל ככל האפשר את היקף אספקת המים שלה. מאמצי רופאים ללא גבולות מצטרפים לאלה של הרשויות המקומיות וארגוני הסיוע ההומניטרי שעדיין מסוגלים לתמוך ב-2.1 מיליון תושבי עזה, שחיהם, בריאותם וכבודם קשורים ישירות לאובדן התשתית החיונית הזו

ארגון רופאים ללא גבולות הוא היצרן השני בגודלו של מי שתייה ברצועת עזה אחרי הרשויות המקומיות, והיצרן הלא-ממשלתי הגדול ביותר. נכון לינואר 2026, באמצעות שיפורים הדרגתיים למרות התנאים המוגבלים ביותר, ייצר או חילק ארגון רופאים ללא גבולות קרוב ל-4.7 מיליון ליטרים של מים בעזה מדי יום כדי לענות לצרכים של יוצר מ-390,000 אנשים - **יותר מאיש אחד בין ששה אנשים**.¹²

12 המספר המשוער של האנשים שאת צרכיהם הבסיסיים מכסה ארגון "רופאים ללא גבולות" אינו שווה פשוט לסיכום הנתונים המוצגים, שכן חלק מהפעילויות משרתות את אותם האנשים; כמו כן, חלק מהמים שמפיק הארגון מופצים על ידו באופן ישיר.

13 הסטנדרט הבינלאומי המינימלי במצב חירום הוא 15 ליטר לאדם ליום. במצב הנוכחי בעזה, המינימום שנקבע על ידי WASH Cluster הוא 6 ליטר מי שתייה ו-9 ליטר מים ביתיים לאדם ליום.

©Nour Alsaqqa/MSF

התקפות על מתקני המים של רופאים ללא גבולות

במהלך השנתיים האחרונות, משאיות המים והבארות של רופאים ללא גבולות, המזוהות בבירור, היו גם הן תחת אש, לעתים קרובות במהלך חלוקת מים לאוכלוסייה, מה שסיכן ופצע אנשים שחיפשו מים ועובדי סיוע, וגרם נזק לציווד. הנכסים מזוהים תמיד בבירור עם לוגו רופאים ללא גבולות. בחלק מהמקרים היה ברור כי כוחות ישראליים היו אחראים לכך; בשני מקרים, הנסיבות פחות ברורות. מה שבטוח הוא שהאירועים הללו התרחשו על רקע התקפות ישראליות חוזרות ונשנות על תשתיות המים ועל פעילות רופאים ללא גבולות, שיירותיה ומקלטייה, וכן על רקע היעדר הגנה עליהן¹⁴. על כל הצדדים להגן על הסיוע ההומניטרי.

התקפות מזוהות על פעילויות המים של רופאים ללא גבולות

1 ירי לעבר משאית המים של רופאים ללא גבולות

בעוד אנשים מילאו את מיכלי הדלק שלהם מהמשאית, נפתחה אש לעבר המשאית. הנהג נסוג מיד.

אירוע זה התרחש במהלך פשיטת כוחות ישראליים על חאן יונס. באותה תקופה, טנק ישראלי ירה לעבר מקלט של צוות רופאים ללא גבולות, שזוהה בבירור והודעה עליו נמסרה מראש, והרג שני בני משפחה של עמיתים ופצע שישה אנשים, חמישה מהם נשים או ילדים. ירי נורה גם לעבר בניין רופאים ללא גבולות המסומן בבירור¹⁵.

דרום חאן יונס
פברואר 2024

3 ירי על משאית המים של רופאים ללא גבולות

ב-23 באוגוסט פרצה ירייה כבדה בזמן שאנשים, בהם ילדים, התאספו סביב אחת מנקודות חלוקת המים שלנו בחאן יונס. על פי הצוותים בשטח, הירי נמשך 25 דקות. ילדה צעירה שהמתינה למים ליד המשאית נורתה בצלעות ופונה באמבולנס. גבר נוסף נורה בידו. שאר האנשים, בהם שני אנשי צוות של רופאים ללא גבולות, הצליחו למצוא מחסה מתחת למשאית. השמשות, שני מיכלי המים, הצמיגים והמיכלים נפגעו במהלך הירי. גם אוהלים סמוכים, שבהם התגוררו עקורים שהתאספו לקבלת המים, ניזוקו מהירי. ארגון רופאים ללא גבולות נאלץ להפסיק את חלוקת המים.

חאן יונס,
אוגוסט 2025

4 ירי על משאית המים של רופאים ללא גבולות

בצהריי יום 15 בספטמבר, כוחות ישראליים ירו על משאית מים של ארגון רופאים ללא גבולות, שזוהתה בבירור, בזמן שחילקה 10,000 ליטרים של מי שתייה. מל"ט מעקב נחת תחילה על אחת ממשאיות רופאים ללא גבולות המזוהות בבירור, ואז עזב. בתחנה הבאה, מקלע שהוצב על מנוף פתח באש על המשאית, וירה מספר רב של כדורים ישירות לעבר מיכלי המים. מסלול הנסיעה ולוח הזמנים של הרכב הועברו מראש לרשויות הישראליות, כפי שעשה רופאים ללא גבולות מדי יום בעיר עזה באותה תקופה, בהתאם לרשימת הרשויות הישראליות. אי אפשר להתייחס לתקיפה כאל טעות. היא התרחשה במהלך הפלישה של כוחות ישראליים לעיר עזה באוגוסט 2025, שנועדה במפורש לעקור בכוח את כל התושבים ולהרחיב את המבצעים הצבאיים האוויריים והקרקעיים.

שית' רדואן, מזרח העיר עזה
ספטמבר 2025

דרום חאן יונס

2 הרס תשתיות המים של רופאים ללא גבולות

ברפיח סייעה "רופאים ללא גבולות" בשיקום באר והתקנה של מתקן אוסמוזה הפוכה לטיהור המים. המתקן סיפק מים ראויים לשתייה לכ-16,000 בני אדם מדי יום. "רופאים ללא גבולות" העבירה את הקואורדינטות ואת ייעודו של המתקן לצבא הישראלי, אשר אישר כי המידע נשמר במערכת שלהם. כשהפעילות הצבאית הישראלית התגברה במהירות וגרמה ל-רופאים ללא גבולות לחשוש לביטחון הצוותים שלנו, נאלצנו לעזוב את האזור ב-24 במרץ. מאז, רופאים ללא גבולות לא הצליחה להגיע למתקן זה או להפעיל אותו, שכן האזור נותר בשליטת ישראל. תמונות לוויין מראות כי מתקן המים של רופאים ללא גבולות נהרס לחלוטין, והאזור נחרב.

רפיח, שכונת אל-שבורה,
לאחר ה-24 במרץ 2025

5 ירי לעבר משאיות המים של רופאים ללא גבולות

ב-6 בדצמבר, צוות רופאים ללא גבולות מילא משאית מים במרחק של מעל 420 מטר מהקו הצהוב, בצד שבו נותרו תושבי עזה. הם ראו טנקים ומזל"טים במרחק של 100 מטר מזרחה, כאשר המזל"טים ירו לכיוונם. למיטב ידיעת רופאים ללא גבולות, בסכסוך זה, רק לכוחות הישראליים יש טנקים ומזל"טים. הרשויות הישראליות מסרו ל-רופאים ללא גבולות כי הרחפנים לא ירו לעבר סוכני תברואה והיגיינה של רופאים ללא גבולות. ארגון "רופאים ללא גבולות" נאלץ להשעות את הנסיעות לתחנת התדלוק אל-מנסורה. הנסיעות חודשו ב-5 בפברואר 2026, אך רק למשך חמישה ימים; מאז ה-10 בפברואר הפסקנו להגיע לשם, שכן צינור המים של "מקורות" הזמין את התחנה נקרע שוב בצד הנמצא בשליטת הכוחות הישראליים.

עיר עזה
דצמבר 2025

14 לדוגמה, האירועים מ-18, 20 ו-24 בנובמבר 2023: שירת רופאים ללא גבולות התקפה בעזה: כל הראיות מצביעות על אחריות צה"ל; והאירוע מ-8 בינואר 2024: עזה: רופאים ללא גבולות מגנים את התקיפה שהרגה את בתו בת החמש של אחד מאנשי הצוות.

15 "רופאים ללא גבולות מגנה בחריפות את התקיפה הישראלית על מקלט של הארגון באל-מוואסי, שבה נהרגו שני אנשים ושישה נפצעו", 21 בפברואר 2024, <https://www.msf.org/> msf-strongly-condemns-deadly-israeli-attack-msf-shelter-gaza

2. מכשולים בפני גישה לסיוע ולאנשים: מיליטריזציה של המרחב ועקירה בכפייה

צווי "פינוי" ושליטה צבאית ישראלית

הוצאת צווי "פינוי" על ידי הרשויות הישראליות, שלעתים קרובות נמשכו שבועות, חודשים או שלא בוטלו מעולם, הקשתה עוד יותר על גשתם של גרמי תברואה והיגיינה לתשתיות ציבוריות ולנכסים הומניטריים. צוויים אלה, שהם למעשה צווי עקירה בכפייה, חלים על חלק גדול מרצועת עזה – לדוגמה, ב-30 ביולי 2025, 87% מהשטח היה תחת צו "פינוי" או שליטה צבאית ישראלית. נכון למרץ 2026, כוחות ישראליים עדיין שולטים ומונעים גישה מהאוכלוסייה ומארגונים הומניטריים לכ-58% מהרצועה.

ברוב המוחלט של הזמן, לא ניתן היה לגשת לתשתיות להפקת מים, לטיהור ולהפצה, לביוב ולטיפול בפסולת באזורים אלה, ולא ניתן היה לתקן אותן. בפברואר 2026 העריך ארגון Cluster of תברואה והיגיינה, המאגד גורמים הומניטריים בתחום המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה), כי 43% ממתקני ה-תברואה וההיגיינה (בין אם הם תקינים ובין אם לאו) עדיין אינם נגישים לאוכלוסייה ולא לארגונים הומניטריים. מתקנים אלה נמצאים בצד הנשלט על-ידי ישראל של "הקו הצהוב" המפריד את הרצועה. 10% נוספים נגישים לגורמים בתחום ה-תברואה וההיגיינה רק אם הם מקבלים אישור מהרשויות הישראליות¹⁶.

בנוסף להרס ישיר ולהיעדר הגנה בולט על תשתיות וציוד חיוניים בתחום המים, התברואה וההיגיינה, הרשויות הישראליות הגבירו באופן דרסטי את ההגבלות על הגישה של אנשים לשירותי תברואה והיגיינה ולהפך. התקפות, צווי "פינוי" והרחבת השליטה הצבאית הישראלית אילצו את הגורמים העוסקים ב-תברואה וההיגיינה להשעות את פעילותם, לאבד נכסים ולהפחית את זמינות המים במקומות שבהם אנשים זקוקים להם. כשהשירותים התרחקו מהם והאנשים נאלצו שוב ושוב לעבור לאזורים צפופים ללא תשתית, מאות אלפים נותרו ללא אספקת מים מינימלית ונאלצו לבחור בין סיכון ביטחונם כדי להשיג מים, מחסור או עקירה נוספת.

מכשולים בפני גורמי התברואה וההיגיינה

מאז אוקטובר 2023, תדירותם וחומרתם של ההתקפות על אזרחים ותשתיות אזרחיות אילצו את ארגון רופאים ללא גבולות לשנות או להשעות שוב ושוב את חלוקת המים ופעילויות תברואה והיגיינה אחרות באזורים המכונים "ירוקים" או "הומניטריים", בשל תקיפות אוויריות והתקפות על אזורים אלה.

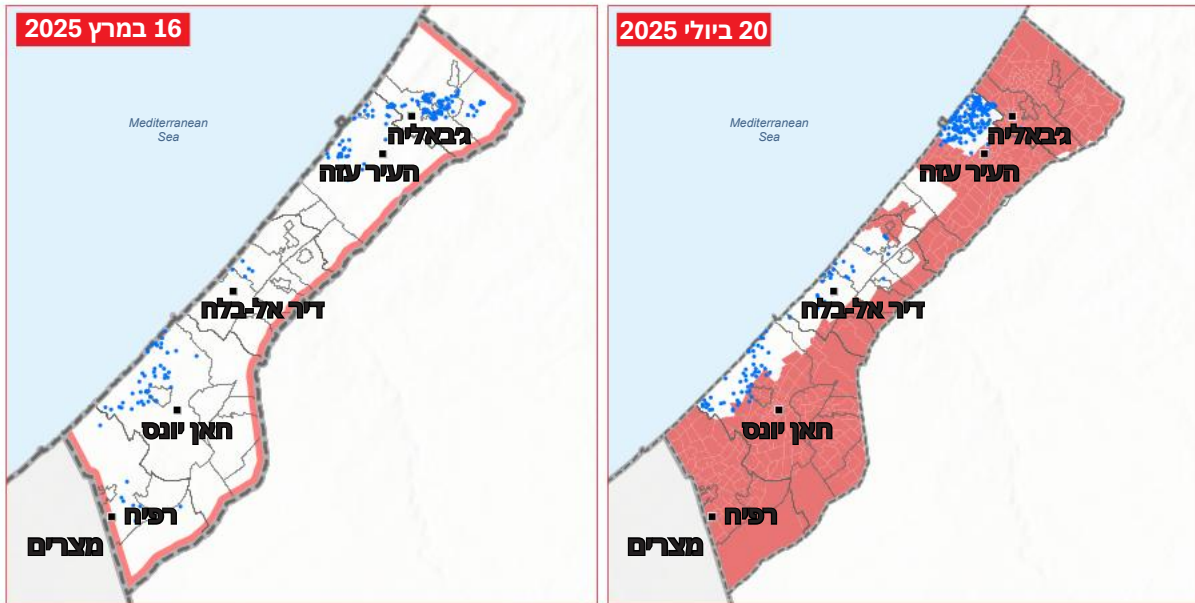
©Nour Alsaqa/MSF

16 WASH Cluster Palestine. תמונת מצב של מתקני WASH נגישים, 21 באוקטובר 2025, עודכן ב-9 בפברואר 2026. <https://drive.google.com/file/d/1rZoyxMQ-DmbXOqD-2026> NIRi5Xm14iq2CzLqR/view?usp=sharing

אובדן נכסים | עבור רופאים ללא גבולות
 הטלתן הפתאומית של פקודות "פינוי" הובילה לאובדן נכסים חיוניים לייצור מים. לדוגמה, בסוף מרץ 2025, לאחר התמוטטות הפסקת האש הראשונה, הוצא צו לכל מחוז רפיח; נכון למרץ 2026, האזור עדיין אינו נגיש לאוכלוסייה ולגורמים העוסקים בתחום המים, התברואה וההיגיינה ארגון רופאים ללא גבולות התקין את יחידת האוסמוזה הפוכה הבינונית הראשונה שלו להתפלת מים ולטיפול בהם, והיה עסוק בחלוקת מים לאוכלוסייה במספר נקודות גישה. לא ניתן לארגון רופאים ללא גבולות זמן לאסוף את הציוד שלו. כעת, כאשר נוסעים דרך רפיח כדי להיכנס לרצועה או לצאת ממנה, רואים רק מדבר שטוח של הריסות, ותמונות לוויין מראות כי המתקן של רופאים ללא גבולות נהרס לחלוטין.

שינוי בנקודות חלוקת המים של רופאים ללא גבולות מ-16 במרץ 2025 (במהלך הפסקת האש בת חודשיים) ועד 20 ביולי 2025, כאשר רופאים ללא גבולות איבדה את הגישה לאזורים רבים, כולל מחוזות רפיח וצפון עזה

מקרא

מקומות מיושבים

עיר מחוז

נקודות חלוקת מים ואזורי פינוי

נקודות חלוקת מים

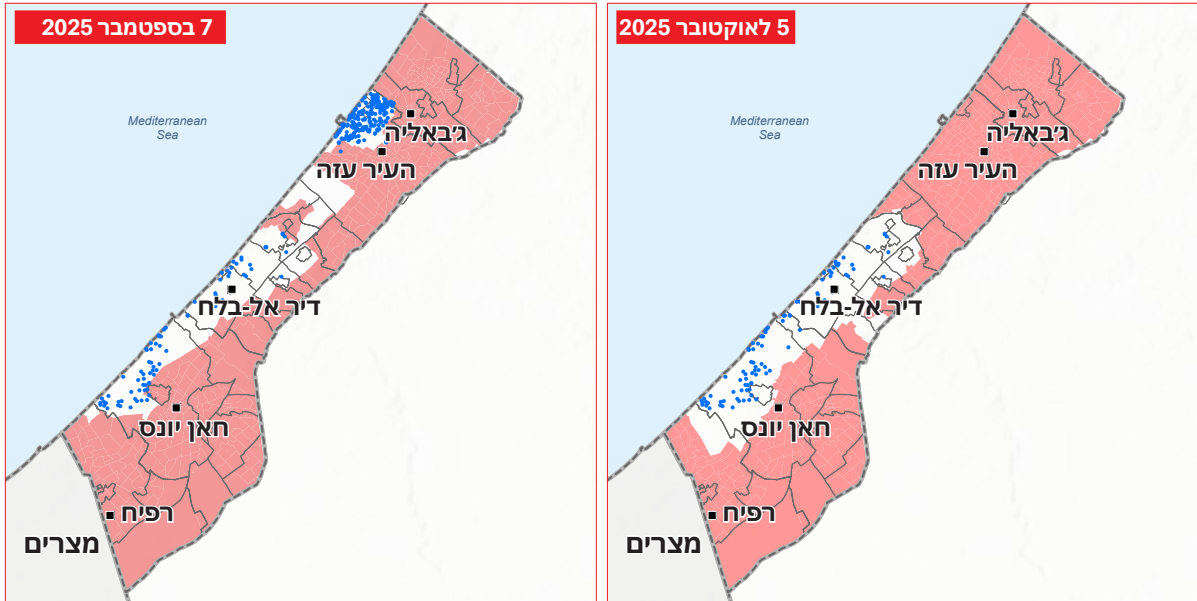
אזורי פינוי

מפה זו נועדה למטרות מידע בלבד ואין לה כל משמעות פוליטית. הגבולות והשמות המוצגים והכנויים המשמשים במפה זו אינם מרמזים על אישור רשמי או קבלה על ידי ארגון "רופאים ללא גבולות" (MSF).

שינוי בנקודות חלוקת המים של רופאים ללא גבולות בין ה-7 בספטמבר 2025 ל-5 באוקטובר 2025, לאחר צו ה"פינוי" על כל שטח העיר עזה

מקרא

מקומות מיושבים

נקודות חלוקת מים ואזורי פינוי

עיר מחוז

נקודות חלוקת מים

אזורי פינוי

מפה זו נועדה למטרות מידע בלבד ואין לה כל משמעות פוליטית. הגבולות והשמות המוצגים והכינויים המשמשים במפה זו אינם מרמזים על אישור רשמי או קבלה על ידי ארגון "רופאים ללא גבולות" (MSF).

שיקום קידוח אל-עטאטרה. הקידוח מספק 140 מ"ק לשעה (140,000 ליטרים של מים לצריכה ביתית בשעה) לקהילה המקומית.

באותה תקופה, בצפון, רופאים ללא גבולות תכננה לתקן באר שנפגעה בבית לאהיה, להתקין מתקני האוסמוזה הפוכה ולהוביל מים במשאית לאזור. עם זאת, הוצאו צווי "פינוי" גם לצפון, מה שהגביל משמעותית את הגישה, וההתקפות התגברו. מבנה הבאר נהרס לפני שהעבודה הספיקה להתחיל.

הפסקת הפעילות | מעבר לאובדן הציוד, צווי "פינוי" פתאומיים ורחבי היקף גרמו לכך ש-רופאים ללא גבולות לא יכלו להמשיך לתמוך בתשתיות חיוניות. רופאים ללא גבולות תומכת בגישה למים על ידי אספקת דלק לגנרטורים המאפשרים שאיבת מים מהקידוחים. באמצע מרץ 2025, עם התרבות הצוים בצפון, רופאים ללא גבולות החלה לאבד קשר עם אנשי הקשר שלנו להפצת דלק, ולא יכלה עוד לגשת לאותם גנרטורים.

נקודת חלוקת מים לאורך כביש החוף. המשאית מחלקת 15,000 ליטרים של מים בכל סבב, ומבצעת 2-3 סבבים ביום. כמו כן של 15,000 ליטרים מספקת לכ-2,500 אנשים מים ברמת חירום של 6 ליטרים של מי שתייה לאדם.

©Craig Kenney/MSF

הובלת מים במשאית הפכה לבלתי אפשרית | במהלך הפלישה לעיר עזה, נאלץ ארגון רופאים ללא גבולות לארגן מחדש את פעילות הובלת המים במשאית כדי לנסות לפצות על היעדר השירותים לאלה שנשארו בתוך העיר, אך הדבר היה קשה ביותר בשל היעדר הגנה מצד הכוחות הישראליים. ב-10 בספטמבר 2025, הצבא הישראלי קבע כי חובה לתאם עמו תנועות הומניטריות בעיר עזה. ארגון רופאים ללא גבולות דיווח על תנועותיו מדי יום בין ה-10 ל-23 בספטמבר, עד שנאלץ לעזוב. בעוד שחלק מתנועות הארגון אושרו על ידי הכוחות הישראליים, **100% מ-27 הבקשות שלנו להובלת מים במשאית נדחו במהלך 14 הימים הללו** – מה שהגביר עוד יותר את החשש של הארגון להגנה על הצוות והשותפים המקומיים. ב-15 בספטמבר, כוחות ישראלים ירו על משאית מים של הארגון, שזוהתה בבירור. מדי יום נאלצה רופאים ללא גבולות להודיע לאנשים כי איננו בטוחים אם נוכל לספק להם מים למחרת, דבר שהגביר את פחדיהם ופגע ביכולתם להישאר בבתיהם.

מבחינת רופאים ללא גבולות, אירועים אלה נראים כניסיונות מכוונים הן לעקור בכוח אזרחים והן לשלול מים מאלה שלא יכלו לעזוב את האזור – דבר הפוגע במיוחד בעניים ביותר, בחולים ובפגיעים ביותר.

העברת שירותים בכפייה | למרות האיסור המפורש בחוק ההומניטארי הבינלאומי לתקוף, להרוס, להסיר או להשבית חפצים חיוניים להשרדות האוכלוסייה האזרחית, כולל מתקני מים ואספקה, התברר כי הסיכון להתקפה היה גבוה עוד יותר באזורים שנמצאו תחת צווי פינוי ישראלים מאשר בשאר הרצועה – כלומר שצידוד התברואה וההיגיינה חיוני היה בסכנת הרס. ארגון רופאים ללא גבולות (רופאים ללא גבולות) עמד בפני דילמה נוראה: העברת הצידוד למקום אחר כדי להגן עליו פירושה לעתים קרובות שלילת מקור המים היחיד של האנשים.

לדוגמה, כאשר החלה הפלישה הישראלית לעיר עזה באוגוסט 2025, ארגון "רופאים ללא גבולות" (רופאים ללא גבולות) הפעיל חמש מתקני התפלה שהפיקו יחד 70 מ"ק של מי שתייה בשעה – כמות המספיקה לצרכים המינימליים של למעלה מ-11,600 בני אדם בשעה. ככל שהכוחות הישראליים הגבירו את התקיפות ואת המבצעים הקרקעיים, עזבו עוד ארגונים לא ממשלתיים וספקי מים פרטיים, בעוד שכ-700,800 בני אדם נותרו בעיר עזה¹⁷. ב-17 בספטמבר, עם החמרת המצב הביטחוני, החליטה רופאים ללא גבולות להעביר שלוש מערכות האוסמוזה הפוכה דרומה, בעוד ששתיים נותרו לשרת את אלה שנשארו בעיר עזה, ובכך חולקה ייצור מי השתייה שלנו בעיר לשלושה.

17 10-ב בספטמבר 2025 העריך האו"ם כי אוכלוסיית העיר עזה מונה כמיליון בני אדם (המשרד לתאום עניינים הומניטריים של האו"ם, עדכון מצב הומניטרי ברצועת עזה מס' 321, <https://www.ochaopt.org/content/humanitarian-situation-update-321-gaza-strip>). ב-17 בספטמבר 2025 נרשמו כ-198,000 תנועות עקירה מאז ה-14 באוגוסט 2025 מצפון לרצועה לדרומה, אם כי מספרם האמיתי של העוקרים גבוה ככל הנראה (קבוצת ניהול האתרים, עדכון מהיר על מעקב אחר תנועת האוכלוסייה בעזה 14 - 17 בספטמבר 2025, <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-population-movement-monitoring-flash-update-28-14-17-september-2025>). ב-23 בספטמבר עלה מספר זה לכמעט 340,000 תנועות דרומה. (<https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/gaza-population-movement-monitoring-flash-update-> (20-23-september-2025)

הרחקת השירותים מהאוכלוסייה תושבי עזה מאבדים את הגישה למים משום שהספקים נאלצים להפסיק את פעילותם או לעבור למקום אחר

הוראות נוספות הגיעו בהדרגה, והשפיעו בכל פעם על נקודות חלוקת המים של רופאים ללא גבולות. **עבור אנשים שנקודת המים שלהם הועברה**, ההשפעה היא קשה ביותר. "כאשר נקודות החלוקה מועברות אפילו 50 מטר, אנשים עם מוגבלויות, הפצועים הרבים והנשים שאיבדו את בעליהן מתקשים עוד יותר להגיע למים", הסביר קארים. "זה שובר לנו את הלב, אבל אין לנו מה לעשות. עכשיו תדמיינו שזה 300, 200 מטר."

כאשר נקודות המים מועברות למרחק רב מדי, אנשים רבים מאבדים את הגישה אליהן לחלוטין. אנשים התקשרו אלינו לאורך 2024 ו-2025 וסיפרו לנו שראו צלפים על גגות הבניינים, אנשים שנורו ברחוב ותקיפות אוויריות סביבם. התושבים עומדים בפני בחירות קשות: להסתכן בהליכה ארוכה יותר לנקודות המים תוך חשיפה גדולה יותר לסכנה, להישאר ולצפות שארגון צדקה מקומי או אדם נדיב יספק להם מים, או להיאלץ לפנות את האזור שלהם לחלוטין.

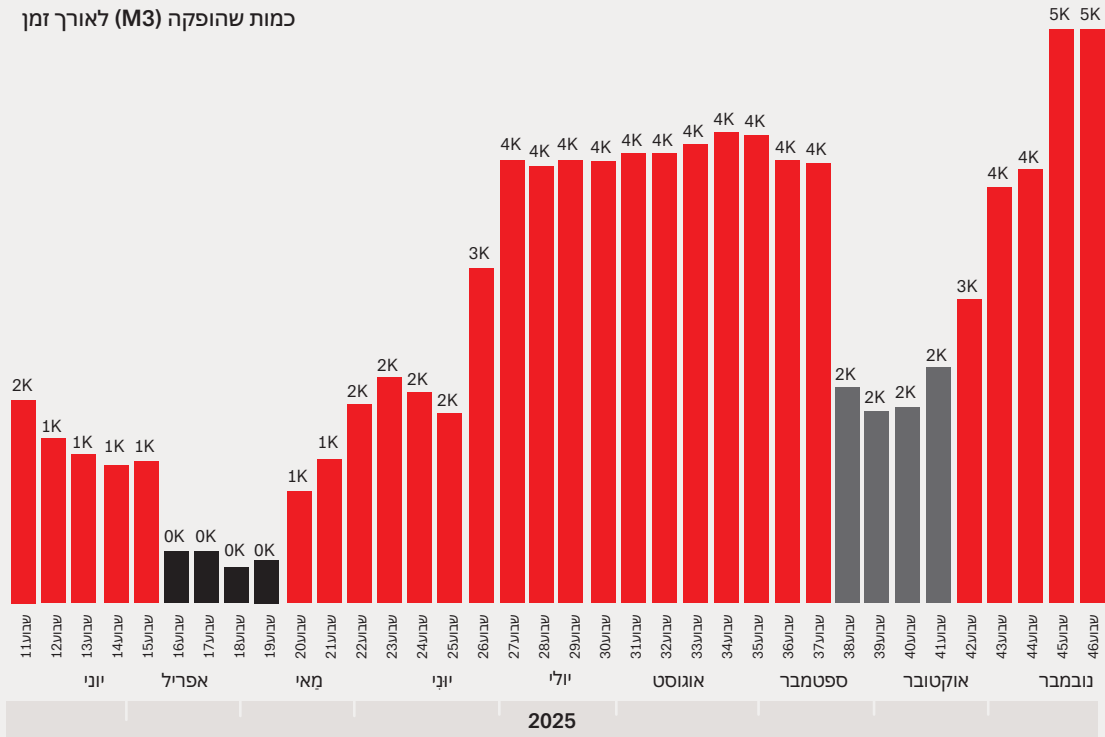
תושבים רבים בעזה נותרו ללא גישה למים כאשר ספקי המים נאלצו לעזוב אזורים שלמים. אובדן התשתיות המים גובה מחיר רגשי מכולם, כולל מצוות "רופאים ללא גבולות". קארים, מנהל תחום המים והתברואה ב"רופאים ללא גבולות", אמר שהקשיים הגדולים ביותר הם הדילמות העומדות בפניו בניסיון להמשיך ולשרת את האנשים תוך שמירה על צויותיו.

// כשהפסקת האש קרסה [ב-18 במרץ 2025], הם [הכוחות הישראליים] הוציאו צו פינוי לכל מחוז רפיח. השעינו מיד את פעילות הובלת המים במשאית מטעמי ביטחון. כל נציג קהילה, מכל אחת מ-14 נקודות החלוקה, התקשר אליי ושאל איפה המים, באומרו: 'אנחנו עדיין כאן, למה אתם מפסיקים את אספקת המים? בכך, אתם דוחפים אותנו לעזוב את האזור, כפי שרצו הכוחות הישראליים.' מבחינתי, לקבל שיחות טלפון כאלה היה קשה מאוד, מאוד. בשלב מסוים, בכנות, נשברתי, בכיתי כל כך הרבה. זה מאוד מדכא, אבל אנחנו מנסים להישאר כמה שיותר זמן; אנחנו מנסים לעזור לאנשים.

©MSF

כמות שהופקה (M3) לאורך זמן

2025 ספטמבר-אוקטובר

2025 אפריל-מאי

כוחות ישראליים הרחיבו את הפעילות הצבאית בעיר עזה, וארגון "רופאים ללא גבולות" העביר כמה מיחידות התגובה המהירה (RO) ממרכז הפעילות שלו בעיר עזה לדיר אל-בלח ולחאן יונס.

הפסקת האש הופרה והצבא הישראלי הוציא צווי "פינוי" שונים, כולל פינוי נרחב וקבוע של רפוח, מה שהוביל לאובדן יחידות ה-RO של רופאים ללא גבולות. צוים אחרים בצפון אילצו את רופאים ללא גבולות להעביר יחידת RO אחת מג'בליה לעיר עזה, ונדרשו חמישה שבועות כדי להחזיר אותה לפעולה.

בשבוע שבין 8 ל-14 בספטמבר, ארגון רופאים ללא גבולות סיפק מים כדי לענות על הצרכים המינימליים היומיים של 94,000 בני אדם; בשבוע שבין 15 ל-21 בספטמבר, הצלחנו לספק מים רק ל-46,100 בני אדם - ירידה של 50% בהיקף הייצור¹⁹.

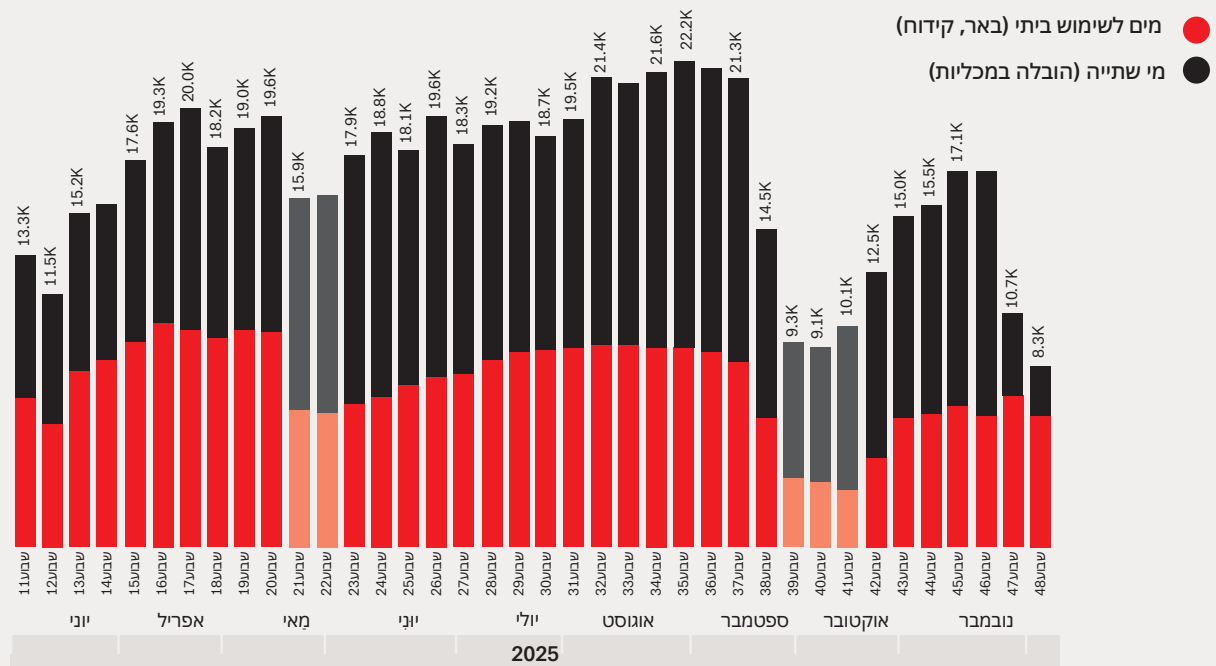
במהלך השבוע שבין 7 ל-13 באפריל, רופאים ללא גבולות ייצרה מים בכמות מספקת כדי לכסות את הצרכים היומיים המינימליים של 30,200 בני אדם; לפתע, בשבוע שבין 14 ל-20 באפריל ובמשך 4 שבועות, רופאים ללא גבולות ייצרה מים בכמות המספיקה ל-10,700 בני אדם בלבד - ירידה של 65%¹⁸.

18 מ-1,270,000 ליטר בשבוע ל-450,000 ליטר בשבוע; הסטנדרטים המינימליים הקיצוניים הם 6 ליטר מי שתייה ו-9 ליטר מים בתיים לאדם ליום.

19 מ-3,950,000 ליטר בשבוע שבין 8 ל-14 בספטמבר ל-1,938,000 ליטר בשבוע שבין 15 ל-21 בספטמבר.

חלוקת מי שתייה ומים לשימוש ביתי

ספטמבר 2025

חלוקת מי שתייה ומים ביתיים מאי 2025:

הפעולות הצבאיות של כוחות ישראליים בעיר עזה הפכו את המצב הביטחוני של האוכלוסייה ושל גורמי התברואה וההיגיינה למסוכן ביותר, עם תקיפות אוויריות, ירי וטנקים המתקדמים, וסירוב לניסיונות של רופאים ללא גבולות לתאם תנועות של משאיות מים.

במאי 2025 הוציא הצבא הישראלי צווי "פינוי" בג'בליה ובבית לאהיה במחוז הצפוני.

בין ה-6 ל-28 בספטמבר 2025, נאלץ ארגון רופאים ללא גבולות לצמצם את נקודות חלוקת המים, ולאחר מכן נאלץ להפסיק את הפעילות לחלוטין; לאחר מכן הגברנו את חלוקת המים באזור המרכז. ברחבי הרצועה, חלוקת המים של ארגון רופאים ללא גבולות צומצמה ביותר מחצי²¹. **בחלק הצפוני של הרצועה, כולל בעיר עזה, חלוקת המים לשתייה ולשימוש ביתי על ידי ארגון רופאים ללא גבולות פחתה ב-95 אחוזים²²;** מ:

צווי הפינוי הללו ניתקו את גישתנו של ארגון רופאים ללא גבולות (רופאים ללא גבולות) לנקודות חלוקה שונות, לבארות ולגרטורים, בנוסף לגישה המוגבלת לדלק. בין ה-12 ל-18 במאי ובין ה-19 ל-25 במאי, חלוקת המים הביתיים של רופאים ללא גבולות מבארות וקידוחים ירדה מכיסוי הצרכים היומיים המינימליים של 155,300 אנשים ב-104 מיקומים ל-99,100 אנשים ב-60 מיקומים: **יותר משליש מחלוקת המים הביתיים הופסקה²⁰.**

- מכיסוי צרכיהם של כ-268,700 בני אדם ביום ב-232 מיקומים במהלך השבוע השני של ספטמבר, ל

- כיסוי צרכיהם של למעלה מ-114,000 בני אדם ביום ב-203 מיקומים בשבוע השלישי של ספטמבר, ל

- כיסוי הצרכים של פחות מ-14,800 אנשים ביום ב-54 מיקומים במהלך השבוע האחרון של ספטמבר; לאחר מכן נאלצנו לעזוב לחלוטין.

20 מ-9,781,000 ליטר בשבוע ב-104 מיקומים ל-6,242,000 ליטר בשבוע ב-60 מיקומים (ירידה של 36%).

21 מ-21,311,000 ליטר בשבוע של 8 בספטמבר ל-9,327,000 ליטר בשבוע של 22 בספטמבר

22 מ-12,942,300 ליטר בשבוע של 8 בספטמבר; ל-5,674,300 ליטר בשבוע של 15 בספטמבר; ל-666,000 ליטר בשבוע של 22 בספטמבר.

הרחקת השירותים מהאוכלוסייה: תושבי עזה מאבדים את הגישה למים משום שהם מפונים בכוח שוב ושוב

הגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה (תברואה והיגיינה) נפגעה אף היא עקב הריכוז הבלתי אנושי של האוכלוסייה, שנוצר כתוצאה מצווים אלה. עוד לפני ההסלמה באוקטובר 2023, רצועת עזה הייתה כבר אחד האזורים הצפופים ביותר בעולם, עם צפיפות אוכלוסין הדומה לזו של לונדון או תל אביב. בספטמבר 2025, במהלך הפלישה של כוחות ישראליים לעיר עזה, ה"אזור ההומניטרי" כביכול, שאליו נצטווה לעבור כל האוכלוסייה המונה 2.1 מיליון בני אדם, היה בשטח של 43.3 קמ"ר בלבד – מה שמעיד על צפיפות של 48,500 בני אדם לקמ"ר. לשם השוואה, במנהטן, ניו יורק (שבה גורדי שחקים במקום מבנים נמוכים ואוהלים) צפיפות האוכלוסייה היא 28,000 נפש לקמ"ר. אזור זה היה דוחס חצי מיליון נפש נוספות בשטח קטן ב-27%, ללא מענה לצרכים בסיסיים וללא אפשרות מילוט. אמנם לא כל האנשים עזבו את עיר עזה, אך העברתם בכפייה של מאות אלפי אנשים מעיר עזה למערב דיר אל-בלח וחאן יונס – באזורים שכבר היו מלאים בעקורים – הפעילה לחץ עצום על משאבים שכבר היו מותשים. פשוט לא היה מקום להתקין תשתית נאותה.

סיוע הומניטרי בהיקף כזה לא היה נחוץ מלכתחילה אילו האנשים לא היו נעקרים בהמוניהם ובאופן חוזר ונשנה על ידי הרשויות והכוחות המזוינים של ישראל – בעיקר לאזורים ללא תשתית נאותה, כולל היעדר רשתות מים או תברואה, או שירותים חיוניים אחרים. עמית מ-רופאים ללא גבולות שנעקר מספר פעמים הסביר: "צווי הפינוי מסבכים את הכל. אנחנו עושים כמיטב יכולתנו להתארגן כדי להשיג גישה למים, ואז מגיעה פקודת פינוי נוספת ואנחנו יוצאים למסע חיפושים חדש כדי להביא מים למקום המגורים החדש שלנו." ההשפעה על ההיגיינה גם היא ברורה:

// יש לך מעט מאוד זמן לארוז ולברוח, אם בכלל. אתה נעקר שוב ושוב, לובש את אותם הבגדים, נושא את אותו המזרן. //

©Nour Alsaqqa/MSF

3. שיבוש שרשרת האספקה של התברואה וההיגיינה

חוסר הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה עבור תושבי עזה נגרם, בנוסף להרס התשתית ולמכשולים בגישה עקב העקירה הכפויה וחוסר הביטחון, על ידי חסימת הגישה של הרשויות הישראליות לפתרונות טכניים לאנרגיה ולציוד התברואה וההיגיינה.

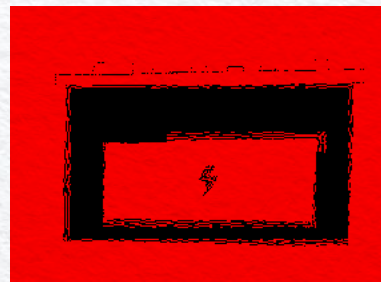
©Nour Alsaqqa/MSF

חסימת הגישה לאנרגיה

אנרגיה היא חיונית לייצור ולהפצה של מים נקיים, לטיפול בשפכים, כולל ביוב, ואפילו להפצת מוצרי היגיינה. פעילויות אלה דורשות, בין היתר, חשמל להפעלת מתקני התפלה וציוד טיפול אחר ודלק למשאיות המפיצות מים, לניקוי בורות ספיגה ולהפצת מוצרים כמו סבון או מיכלים ברחבי הרצועה. עם זאת, ישראל ניתקה את אספקת החשמל לרצועת עזה באוקטובר 2023. החיבור לחשמל חודש רק לעיתים נדירות ובמשורה: בסוף יולי 2025, כמעט שנתיים לאחר מכן, הוחזר החשמל למתקן ההתפלה הדרומי.

יכולת ייצור החשמל המוגבלת של עזה נפגעה למרות שהייתה מוגנת על ידי המשפט ההומניטארי הבינלאומי. ארגון רופאים ללא גבולות היה עד לקווי חשמל, פאנלים סולאריים וגנרטורים שהושמדו, ולשטחים שלמים שהוחרבו. סבתא בבית חולים של הארגון בעיר עזה סיפרה לארגון כיצד חיילים ישראלים לא אפשרו למשפחתה להציל את הפאנלים הסולאריים שלהם: "הם התקשרו אליי בטלפון ואמרו לי להתפנות. התחננתי אליהם: 'האם נוכל לפחות לקחת את מערכת השמש?' והוא אמר: 'אתם יכולים לקחת רק אחת. אם תיקחו יותר, נירה בכם'. אז לקחנו מערכת שמש אחת והם הרסו את הבית".

רוב האנרגיה בעזה שלא הגיעה מישראל או (במידה פחותה) ממצרים הפוקה **מדלק**. כעת, כמעט הכל תלוי בדלק – אך UNOPS, הסוכנות של האו"ם האחראית על חלוקת הדלק המותר לכניסה לעזה, נאלצת לתעדף את חלוקתו. הרשויות הישראליות מגבילות באופן שיטתי את אספקת הדלק למרות הצרכים ההומניטריים, והגבלות התנועה שהן מטילות הגבילו את יכולתה של UNOPS לאסוף את המלאי שלה בתוך עזה.

ההשלכות של המחסור בדלק על הגישה לשירותי מים, תברואה והיגיינה

עד ה-17 ביוני 2025, לא הוכנס דלק לעזה במשך יותר מ-100 ימים, וניסיונות האו"ם להשיג מלאי דלק **מאזורים "שפוני" נדחו שוב ושוב**²³. העיריות הפעילו את בארות המים שלהן רק פעם בשבוע או שבועיים.

עבור רופאים ללא גבולות, הדבר הוביל לכך שאחד ממלאי הדלק שלנו בצפון הלך ואזל בשבוע הראשון של יוני 2025, כשנותרו לנו רק שלושה ימי דלק עד שלא נוכל להמשיך בפעילות תברואה והיגיינה. נאלצנו להגביל את הובלת המים במשאיות, כאשר בחלק מהמקרים, ביוני 2025, הוגבלה ההפצה לרדיוס של 3 ק"מ סביב תחנות המים. כבר במאי 2025 הוקצה לנו פחות דלק, ולכן היה לנו פחות לחלק. נאלצנו לצמצם בחצי את הכמות שסיפקנו לבאר בצפון; גם ייצור המים הביתיים ל-110,300 בני אדם (993 מ"קליום) **צומצם בחצי**. כמו כן, נאלצנו לבטל תוכניות לשאיבת מים מבריכות מזהמות בשפכים באזורים שבהם מצאו מחסה עקורים, משום שהמשאבות המעטות שהיו זמינות דרשו בניזין ולא סולר, והכמות המועטה של בניזין שהותרה בעזה הוקצתה, כמובן, בראש ובראשונה לאמבולנסים על ידי המגזר ההומניטרי.

23 מזכ"ל האו"ם. "עיקרי תדריך הצהריים של פרחאן חאק, סגן דובר המזכ"ל אנטוניו גוטרש, יום שלישי, 17 ביוני 2025", <https://www.un.org/sg/en/content/noon-briefing-highlight?date=2025-06-17>

חסימת כניסת אספקה בתחום המים, התברואה וההיגיינה לרצועת עזה

המקרה של בית החולים נאצר: אין אספקה לייצור מי שתייה

שני בארות עיקריות מספקות מים לבית החולים נאצר. באוקטובר 2025, בדיקות גילו זיהום חמור: באר אחת הייתה נגועה לחלוטין בחיידקי E. coli ובחיידקי קוליפורם צואתיים, בעוד שהבאר השנייה, החדשה יותר, נותרה נקייה מזיהום אך הייתה בעלת מליחות גבוהה, מה שהפך אותה לבלתי מתאימה לשימוש ללא טיפול. לבית החולים היו שלוש יחידות RO, אך אף אחת מהן לא פעלה כראוי. הבעיות העיקריות היו מחסור בממברנות, במסננים ובכימיקלים חיוניים כגון חומר מונע אבנית וכלור. מצב זה הותיר את **בית החולים ללא גישה ישירה למים נקיים**, אפילו לצורך הכנת תרכובות מזון לתינוקות ביחידות לטיפול בילודים – מה שחייב להפיק ולנקות מים במקום אחר, ואז להביאם במשאית. ארגון רופאים ללא גבולות תיקן את מתקני טיהור המים – תוך עיכובים, מכיוון שחסרו לנו רוב הרכיבים.

הרשויות הישראליות פגעו באופן מתמשך ביכולתן של ארגונים הומניטריים, כמו גם של גורמים ציבוריים ופרטיים בתחום המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה), לספק שירותי חירום בתחום זה לתמיכה באוכלוסייה, למרות הרס התשתיות, העקירה הכפויה והגבלות הגישה. נכון לדצמבר 2025, ארגון רופאים ללא גבולות (רופאים ללא גבולות) היה אחד מארגוני הסיוע ההומניטרי הבינלאומיים הבודדים שעדיין הצליחו להכניס אספקה מסוימת. במשך חודשים, רוב הארגונים האחרים נחסמו באופן שיטתי. מאז ה-1 בינואר 2026, כל בקשות ארגון רופאים ללא גבולות (רופאים ללא גבולות) להכניס אספקה כלשהי באמצעות המערכת הייעודית, שבה האישור נקבע על ידי הרשויות הישראליות, נדחו.

עם זאת, מכשולים אלה באספקה אינם חדשים. הרשויות הישראליות הגבילו את האספקה הרבה לפני אוקטובר 2023, אך ברגע שבו האנשים נזקקו לסיוע יותר מכול, המכשולים רק התגברו. כפי שתועד בדו"ח "חנק עזה", במשך יותר משנתיים של מלחמה ברצועה, רופאים ללא גבולות הייתה עדה **לאסטרטגיה של נהלים ושיטות ישראליים שרירותיים ולא יעילים לאישור וניהול כניסת אספקה חיונית לעזה, וכן לכפיפת הצרכים ההומניטריים הבסיסיים לאינטרסים צבאיים** – דבר שפגע קשות בהיקף ובאיכות התגובה ההומניטרית של רופאים ללא גבולות.

©MSF

ממברנות המשמשות ביחידות אוסמוזה הפוכה להתפלת מים ולניקויים.

©Nour Alsaqqa/WFSF

מערכת שרירותית, לא יעילה ומגבילה אישורים מהרשויות הישראליות

אספקת ציוד המים, התברואה וההיגיינה של "רופאים ללא גבולות" נתקלת בקשיים משמעותיים בקבלת אישור מהיחידה במשרד הביטחון הישראלי המכונה "תיאום פעולות הממשלה בשטחים" (מתפ"ש). הארגון לא ראה שיפור משמעותי במצב עם הקמתו של "מרכז התיאום האזרחי-צבאי" (CMCC) בהובלת ארה"ב באוקטובר 2025, שכן ההחלטות בנוגע לאישורים נותרו בסופו של דבר בידי ממשלת ישראל.

פריטי התברואה וההיגיינה רבים **נחסמים או שאינם מאושרים כלל**. אפילו במהלך הפסקת האש בינואר-מרץ 2025, למרות שיפורים כלליים בכניסת האספקה, פריטי תברואה והיגיינה מסוימים עדיין לא הורשו, כגון יחידות RO לייצור מים. הצבא הישראלי רואה פריטים הומניטריים חיוניים רבים, כולל בתחום התברואה וההיגיינה, כ"שימוש כפול" (עם סיכון לשימוש צבאי) למרות שאינם נחשבים ככאלה בהקשרים אחרים. ל-רופאים ללא גבולות לא הייתה רשימה של פריטים כאלה במשך חודשים – קיבלנו רשימות מספר פעמים, ואז נאמר לנו שהן כבר לא תקפות – מה שהותיר אותנו במתח. הרשימה האחרונה, שהתקבלה באוקטובר 2025, עדיין מסווגת משאיות מים, משאבות התפלת מים, מכולות פסולת מתכת, גנרטורים קטנים, מכשירים לבדיקת ביוב ולסילוק סתימות, ערכות לבדיקת מים, ממברנות למערכות האוסמוזה הפוכה וחומרי ניקוי כימיים כפריטים הדורשים תהליך אישור ספציפי. באשר ליחידות האוסמוזה הפוכה, שירותים ומקלחות עם לוחות אלומיניום וגנרטורים דיזל בעלי הספק מספיק לפעילות מים בקנה מידה גדול (מעל 30 KVA), יש להגיש אותם לאישור ברמה המורכבת ביותר, מה שמביא, בפועל, לכך שכמעט אף פעם לא מאושרים.

מראשית 2024 ועד אמצע דצמבר 2025, בתקופה של צורך דחוף, מתוך כל הבקשות להכנסת פריטי התברואה וההיגיינה שהגישה רופאים ללא גבולות, **רק 2 מתוך 3** (67 אחוזים) מהמוצרים ההומניטריים המצילים חיים אושרו – אף ש-רופאים ללא גבולות הגבילה את סוגי הפריטים המבוקשים בניסיון לעמוד במגבלות המורכבות. בקשות אחרות נדחו או לא זכו לתשובה. כאשר מתפ"ש אכן נתן תשובות, **29 אחוזים** – **כמעט 3 מתוך 10** – היו דחיות, בעוד שישראל מחויבת על פי חוק להקל על הגישה לסיוע בשטח שהיא כובשת.

פריטים שנדחו

הפריטים בתחום המים, התברואה וההיגיינה שנדחו בשנת 2025 כללו משאבות מים לבתי חולים, מתקני אוסמוזה הפוכה (האוסמוזה הפוכה) לייצור מי שתייה, חומר מונע אבנית למניעת היווצרות אבנית במערכות האוסמוזה הפוכה, חלקי חילוף למתקני האוסמוזה הפוכה (מתגי לחץ, מד זרימה, מסנני מים, ממברנות לסיון ומשאבות מינון), צינורות מים, מיכלי מים להובלת מי שתייה וצלחות ישיבה לשירותים חירום.

למרות שסיוע הומניטרי לעולם לא צריך להיות מותנה בתהליכים פוליטיים, הסכם הפסקת האש מאוקטובר 2025 הבטיח שיפור בכניסת אספקה של סיוע. התוכנית הבטיחה "סיוע מלא", "שיקום תשתיות (מים, חשמל, ביוב)", "ללא התערבות מצד שני הצדדים". מאז כניסת ההסכם לתוקף ועד ל-14 בדצמבר 2025, **נדחו 13 סוגים של פריטי התברואה וההיגיינה**. אלה כוללים חומר למניעת אבנית, צינורות מים לבתי חולים של ארגון רופאים ללא גבולות, טבליות כלור לחיטוי מי שתייה, תרכובת לאחסון מים (למניעת התפתחות חיידקים ומיקרואורגניזמים במים מאוחסנים ובציוד התפלה), קוטל מכרסמים וקוטל חרקים.

ארגון "רופאים ללא גבולות" מתקשה להבין את הסיבות העומדות מאחורי חסימת פריטים חיוניים אלה. נראה כי מניעת כניסתם אינה מידתית במיוחד, לאור האיום שמציבות תנאי התברואה וההיגיינה על הישרדותה של אוכלוסייה שלמה. מכשולים אלה נראים שרירותיים עוד יותר כאשר אנו רואים שאותם פריטים **שנדחים לעתים או נותרים בהמתנה, יכולים גם להיות מאושרים** – כגון מיכלי מים, חומר נגד אבנית, טבליות כלור ויחידות האוסמוזה הפוכה. בין הפריטים הלוגיסטיים המבוקשים ביותר שלנו נמצא גם שמן מנוע, שהוא חיוני להמשך תפקוד הגנרטורים שלנו; לעתים הוא נדחה, נותר בהמתנה או מאושר.

©Nour Alsaqqa/MSF

עובד "רופאים ללא גבולות" מוזג חומר מונע שיקוע להזרמה דרך מערכת אוסמוזה הפוכה המפיקה מי שתייה נקיים. מוצר חיוני זה מונע הצטברות משקעי מינרלים על הממברנה המסננת את המים, ובכך שומר על ניקיונה ועל יעילות עבודתה.

פריטים שנותרו בהמתנה

נכון לאמצע דצמבר 2025, בקשותינו ל-19 סוגי פריטים נותרו בהמתנה בין חודש לשנה. אלה כוללות שתי משאבות מים להפצת מים, שהוגשו שלוש פעמים לאחר שני סבבי שאלות מצד מתפ"ש. הבקשות הוגשו לראשונה באפריל ובמאי 2024, בהתאמה, וההגשות האחרונות היו ביולי 2025; הן עדיין לא אושרו. דוגמאות נוספות כוללות מיכלי מים, חומר למניעת אבנית ( ) ומשאבות פשוטות לריקון שירותים. כל סוגי הפריטים הללו התקבלו ו/או נדחו בעבר, מה שמדגיש את האופי השרירותי של התהליך.

עובד "רופאים ללא גבולות" מוזג חומר מונע שיקוע להזרמה דרך מערכת אוסמוזה הפוכה המפיקה מי שתייה נקיים. מוצר חיוני זה מונע הצטברות משקעי מינרלים על הממברנה המסננת את המים, ובכך שומר על ניקיונה ועל יעילות עבודתה.

מכשולים נוספים לאישור

מאז יולי 2025 התווסף מכשול נוסף: מתפ"ש דורשת מרופאים ללא גבולות לספק את ההרכב המלא של כל פריט המסוגל כ"כימיקל". יש לפרט כל חומר בנפרד עם האחוז המדויק של כל מרכיב. לא ניתן לספק מידע זה, שכן היצרנים רואים בו מידע סודי. רופאים ללא גבולות ביקשה להגיש את המסמך התקני הבינלאומי המשמש לציון הרכב המוצר, בטיחותו והסיכונים הכרוכים בו. עם זאת, בקשה זו נדחתה.

לפיכך, כל בקשותינו בנוגע לחומרים כימיים נחסמו למעשה, כולל הבקשות הבאות עבור התברואה וההיגיינה:

- 13 סוגים של מוצרי ניקוי וחיתוי כגון סבון, ג'ל לחיטוי ידיים, חומרי חיטוי למכשירים רפואיים או למשטחים, וכלור. טבליות כלור, החיוניות לטיפול במים, אושרו ונדחו לסירוגין על סמך אותה תיעוד.
- מוצרים חיוניים לטיפול ואחסון מים נקיים, כגון חומר מונע אבנית ותרכובת לאחסון. שניהם נדחו לאחרונה בסוף אוקטובר 2025, בעוד שכל שאר המרכיבים בבקשתנו למוצרים הקשורים ל- האוסמוזה הפוכה אושרו. הדבר פוגע ביכולתנו להבטיח שהמים המיוצרים באתרינו יישארו בטוחים לאוכלוסייה.
- שלושה סוגים של מוצרים להדברת וקטורים, כולל דוחי יתושים וקוטלי חרקים.

אף על פי שהרשויות הישראליות כבר אישרו פריט פעמיים (אישור כללי ואימות לשימוש כפול), אנו עדיין נדרשים לעבור תהליך מפורט של שחרור ממכס. למרות שאנו רואים עד כמה תושבי האוהלים סובלים מעקיצות מתמשכות וממנכחות יתושים, זבובים וזבובי חול - במיוחד בין החודשים יוני ואוקטובר - 86 ארגזים של דוחי חרקים עומדים במחסן מאז יולי 2024, מעוכבים על ידי תהליכי המכס.

כניסה יעילה של פריטים

מתמשכים, מעולם לא קיבלנו מספר אישור חדש. לא רק שהסחורה התקועה מייצגת עלויות עצומות (רק עבור השירותים, 268,707 אירו) עבור ארגון הממומן על ידי תורמים פרטיים, אלא שאחסונה – כמו כל הפריטים האחרים שתקועים במעבר – מייצג עלויות כספיות נוספות ועבודה לוגיסטית.

בבקשותינו להכניס מערכות האוסמוזה הפוכה לעזה, נתקלנו בסירובים רבים ובתהליכים ממושכים, כולל בקשות להגיש מחדש מידע לרשויות הישראליות, וצידוד שנדחה בגבול. כתוצאה מכך, נאלצנו לייצר יחידות שונות מחלקים שנאספו ממערכות התפלה ישנות ופגומות שכבר היו בעזה, אך אנו עומדים להישאר ללא חלקי חילוף, מסננים והכימיקלים החיוניים להפעלתן. מערכות ההתפלה הללו הן פריט התברואה וההיגיינה המדאיג ביותר שנחסם, שכן ללא מערכות אלה ארגון רופאים ללא גבולות אינו יכול לספק מי שתייה בטוחים.

אף אחת ממערכות ההתפלה של רופאים ללא גבולות לא נכנסה לעזה בשנת 2024 – הן נדחו בשלב הגשת הבקשה או בגבול.

רק 6 מערכות התפלה **קטנות** שביקש ארגון רופאים ללא גבולות נכנסו לעזה בשנת 2025.

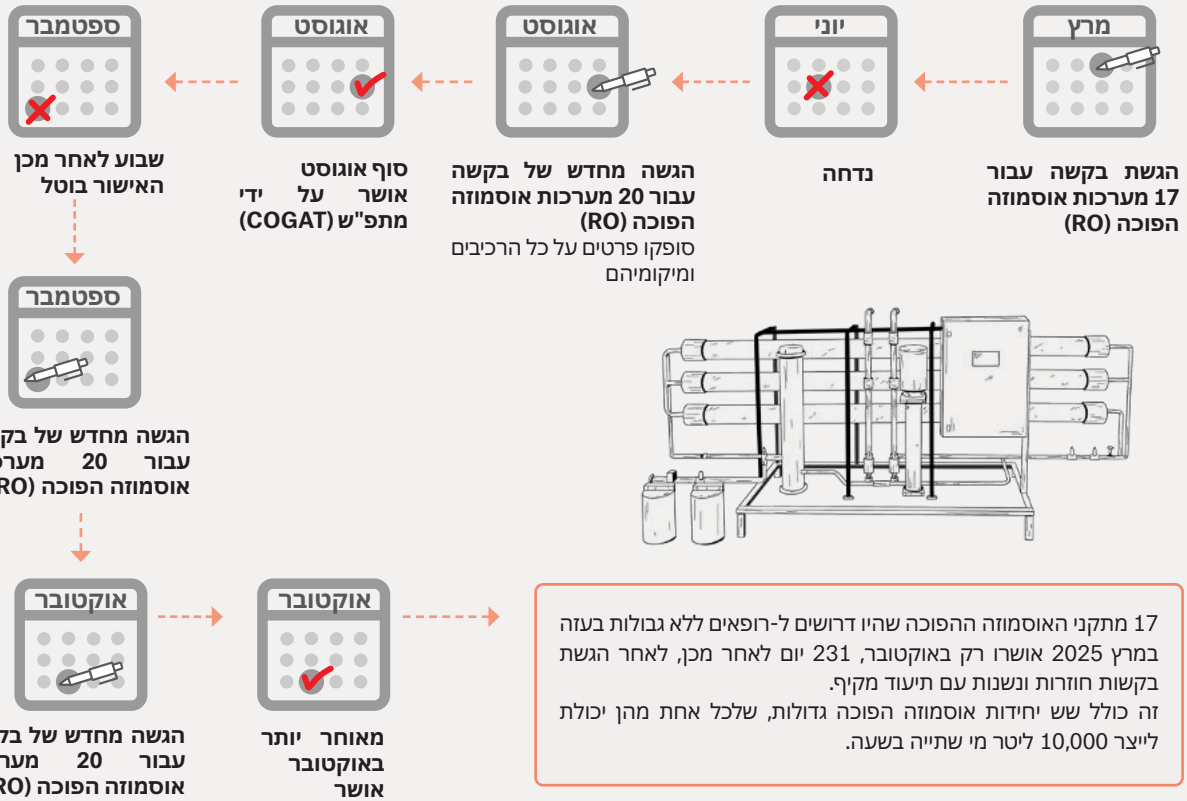
אישור אינו מבטיח כניסה: ברגע שהפריטים מקבלים סוף סוף את כל האישורים, "רופאים ללא גבולות" נאלצת להתמודד עם שלב נוסף של אתגרים ממושכים ויקרים כדי להכניס את הפריטים לעזה באופן יעיל. פריטי התברואה וההיגיינה רבים שאושרו על ידי מתפ"ש נתקעים בסופו של דבר במעבר, בהמתנה לשלב הבא בתהליך, או פשוט נדחים בגבול – בשני המקרים על ידי אותן רשויות ישראליות. עבור תושבי עזה, מכשולים אלה משמעותם שפריטים הומניטריים חיוניים **מגיעים לאחר חודשים, או שאינם מגיעים כלל**. עבור רופאים ללא גבולות, הדבר כרוך בעלויות עצומות לאחסון ולמשאיות; לדוגמה, משאיות עמוסות באספקה של רופאים ללא גבולות בתחום ה-תברואה וההיגיינה נדחו שוב ושוב במעבר הגבול ונאלצו לשוב למצרים כדי להמתין לניסיון נוסף, לעתים במשך שבועות – בעלות של מעל 12,000 דולר למשאית, עבור מספר משאיות.

בעוד שתושבי עזה נאלצים למצוא ולקנות חומרים יקרים להחריד ולא מעשיים לבניית שירותים בשל הגבלות כלליות על חומרי בניין, ל-רופאים ללא גבולות יש 2,150 יחידות **שירותים** הממתנות בירדן לכניסה לעזה מאז סוף אפריל 2025. לאחר בקשה ראשונית במרץ 2025 ו-106 ימים של המתנה לתשובה, הן אושרו ביולי. נכון לאמצע דצמבר 2025, יחידות אלה עדיין לא הועברו, מכיוון שקיבלנו מספר אישור שגוי ולמרות מאמצים

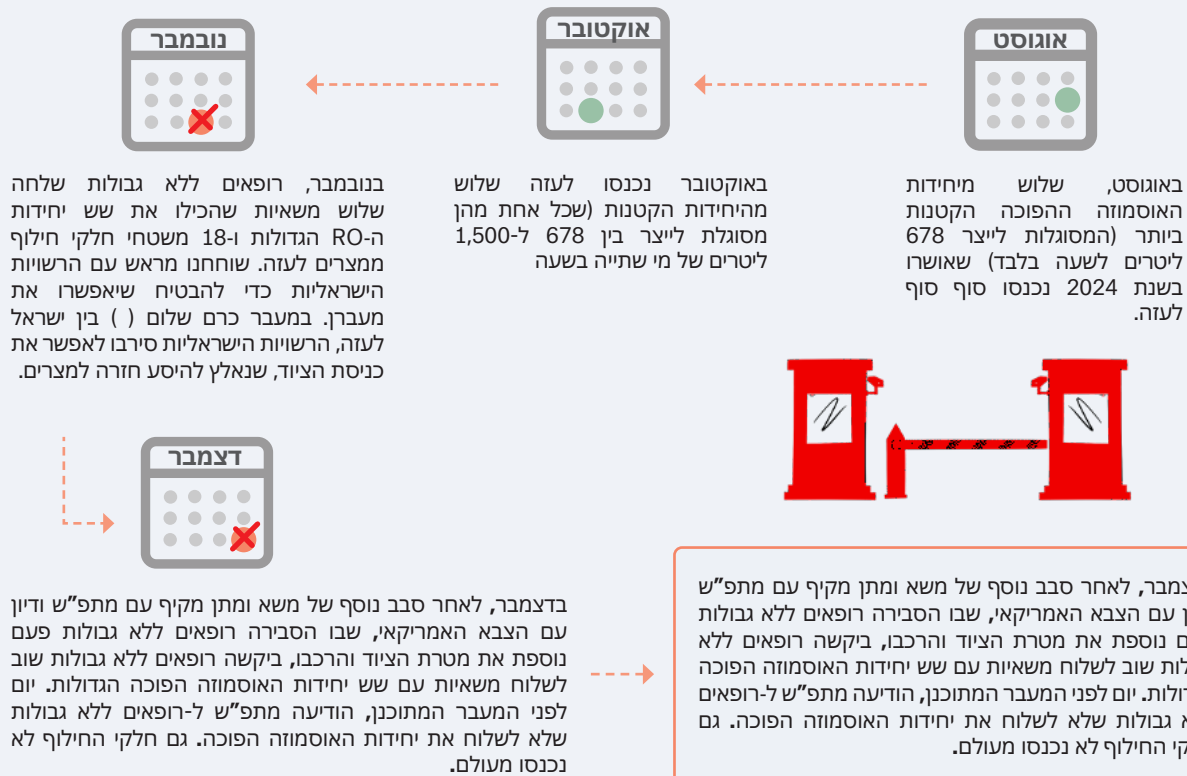

©Nour Alsaqaq/MSF

האישורים על ישראליהם

כניסה בפועל במעבר המנהל על ידי הרשויות הישראליות

חלופות מוגבלות

מזעזעז לראות ששליש מרשימת פריטי התברואה וההיגיינה המצומצמת ממילא של רופאים ללא גבולות לא אושרה, ורבים מהפריטים שאושרו נדחו בגבול. הדבר מזעזע במיוחד לאור העובדה שישראל, ככוח הכובש, מחויבת על פי חוק להבטיח את צורכי האוכלוסייה. צרכים אלה נוצרו על ידי הרשויות הישראליות עצמן, באמצעות הפצת תשתיות, עקירת אוכלוסייה בהיקף נרחב ושיבוש הגישה לרוב הרצועה. בינואר 2024 קבע בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) כי קיים סיכון סביר לרצח עם, ודרש נקיטת אמצעים מיידיים למניעתו ולהבטחת מתן סיוע הומניטרי. במרץ 2024 אישר בית הדין הבינלאומי לצדק מחדש את הצעדים הללו והוסיף צעדים חדשים, תוך שהוא קורא לאספקה ללא הפרעה ובקנה מידה נרחב של שירותים בסיסיים וסיוע הומניטרי הנחוצים בחיפוף, כולל מים, היגיינה ותברואה. במקום זאת, חסימת אספקה חיונית הפכה לכלי במתקפת הרצח העממי של ישראל. **בעוד תושבי עזה נשללים ממים ומתברואה, הרשויות הישראליות משתמשות בסיוע כבד, סוגרות או פותחות אותו מעט כדי לאפשר רק טיפות של סיוע.**

ארגון רופאים ללא גבולות נאלץ לנסות להשיג ציוד חיוני בדרכים חלופיות. תיקון מערכות המים בבית החולים נאסר נותר בלתי גמור במשך חודש שלם, בזמן שניסו להשיג ממברנות אוסמוזה הפוכה - בעוד שהממברנות שלנו נתקעו מחוץ לרצועה. כאשר הארגון הקים מערכת אוסמוזה הפוכה חדשה בח'אן יונס, נדרש לו חודש שלם כדי לאתר **בשוק המקומי** את הציוד הדרוש לחפירה ולהתקנה של הבאר החדשה.

מאז שנחסמה כניסת אספקה לעזה ב-1 בינואר 2026, יכולתנו לשפר את שירותי המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה) מוגבלת כעת עוד יותר. חלקי החילוף המעטים הזמינים בשוק המקומי יקרים ולעתים קרובות באיכות נמוכה - למשל, מסנני מים, מרססים, מחברים, צינורות וברזים, בין היתר. כמעט בלתי אפשרי למצוא בשוק המקומי חילוף לגנרטורים ולרכבים, מה שמשפיע על הובלת המים במכליות, הובלת הציוד והאנרגיה.

כאשר הגישה למים הופכת לנשק, וכאשר הליכה לשירותים או רחצה הופכות למאבק יומיומי, הדבר **מאיים על הישרדותם וכבודם של בני האדם - ומטיל אחריות על המדינה**. במשך יותר משנתיים, ארגון רופאים ללא גבולות היה עד מקרוב לאופן שבו הגישה למים, לתברואה ולהיגיינה משמשת נגד כל אוכלוסיית עזה במסגרת רצח העם שמבצעות הרשויות הישראליות. ההרס הנרחב של התשתית האזרחית, הגבלות הגישה שהוטלו על גורמים העוסקים במים, סניטציה והיגיינה (תברואה והיגיינה) בתוך עזה, העקירה הכפויה החוזרת ונשנית של האוכלוסייה, וחסימת אספקה מצילת חיים הרסו את תנאי החיים ומהווים ענישה קולקטיבית של האוכלוסייה כולה. כל זאת קורה בעוד הפלסטינים בגדה המערבית סובלים מטיהור אתני, בין השאר באמצעות תקיפות ישראליות על הגישה למים. על כל המדינות מוטלות כאן חובות משפטיות ומוסריות. על הרשויות הישראליות להבטיח לאוכלוסייה הפלסטינית מים, תברואה והיגיינה - שהם בין הצרכים הבסיסיים שכל אדם צריך כדי לקיים את חייו. על מדינות אחרות לעשות כל שביכולתן כדי שלא לאפשר עוד את השפלתם של הפלסטינים.

24 יישום האמנה למניעת עונש על פשע רצח עם ברצועת עזה (דרום אפריקה נגד ישראל), בית הדין הבינלאומי לצדק, צו מיום 26 בינואר 2024, סעיפים 78 ו-79, עמ' 3 <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>

25 יישום האמנה למניעת עונש על פשע רצח עם ברצועת עזה (דרום אפריקה נגד ישראל), בית הדין הבינלאומי לצדק, צו מיום 28 במרץ 2024 <https://www.icj-cij.org/node/203847>

קריאות דחופות

ארגון רופאים ללא גבולות קורא לרשויות הישראליות

1 להפסיק לעכב את כניסתם וחלוקתם של ציוד מציל חיים בתחום המים, התברואה וההיגיינה לעזה, דבר שממשיך לפגוע ולהרוג אנשים כתוצאה ממחסור, לצד האלימות הישירה המתמשכת נגד אזרחים.

- יש לאפשר כניסת ציוד חירום בתחום המים, התברואה וההיגיינה לעזה, כגון מתקני אוסמוזה הפוכה, כימיקלים וחלקים חילוף עבורם, מיכלי מים, משאיות מים וחלקים חילוף עבורן, גנרטורים, משאבות, שירותים כימיים וציוד דומה.
- ציוד הדרוש לשיקום מערכות המים, התברואה וההיגיינה, כגון חומרי בניין וציוד, חייב להיכנס גם הוא לרצועה.
- יש ליועל את תהליך הכנסת האספקה באופן מידי, להפוך אותו לשקוף ולאפשר את כניסתם של כל המוצרים ההומניטריים הנחוצים. כל המוצרים ההומניטריים שאושרו חייבים להיכנס בפועל. הסיוע חייב לזרום מכל המסדרונות האפשריים (דרך ירדן, מצרים וישראל); יש לפתוח את כל נקודות הכניסה לרצועת עזה; ויש לאשר ולפנות כבישים נוספים למעבר סחורות בתוך עזה.

2 להפסיק את הגבלות הגישה בתוך רצועת עזה המונעות מארגונים הומניטריים לספק ולתקן שירותי מים ותברואה חיוניים. על הרשויות הישראליות להבטיח כי השירותים יהיו נגישים וישוחררו באופן עקרוני בכל רחבי רצועת עזה ויגיעו לאנשים בכל מקום בו הם נמצאים.

3 להקל על הגישה לרצועת עזה עבור גורמים הומניטריים העוסקים בתחום המים, התברואה וההיגיינה (תברואה והיגיינה). יש להבטיח את המשך הפעילות ההומניטרית העצמאית והבלתי משוחדת של ארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים.

4 לכבד את מעמדם המוגן של תשתיות ושירותי מים, תברואה והיגיינה, וכן של מטרות אזרחיות אחרות.

5 לקיים את ההגנה על אזרחים בהתאם לחוק ההומניטרי הבינלאומי, וכן את ההגנה על פעילי סיוע הומניטרי המספקים שירותי תברואה והיגיינה ושירותים הומניטריים אחרים.

6 לעצור את העקירה הכפויה, המונעת, בין היתר, את גישתם של האנשים לשירותי התברואה וההיגיינה ומאלצת אותם לעבור לאזורים ללא תשתית מתאימה. יש לאפשר לאנשים לשוב לאזורי מוצאם אם הם מעוניינים בכך.

©Nour Alsaqqa/MSF

ארגון רופאים ללא גבולות קורא למדינות החברות באו"ם,

- הנושאות באחריות לקיום המשפט ההומניטרי הבינלאומי, ליישם את החובות שהודגשו בחוות הדעת המייעצת של בית הדין הבינלאומי לצדק משנת 2024 ולהגן על סיוע הומניטרי עקרוני,
- ובמיוחד למדינות המעורבות במנגנון מועצת השלום,
- למדינות המקיימות קשרי ביטחון, פוליטיקה וכלכלה הדוקים עם ישראל, ו/או
- למדינות המספקות סיוע בשטחים הפלסטיניים הכבושים.

במסגרת קשריהן עם הרשויות הישראליות, ל:

1 יש לדרוש - תוך שימוש בכל האמצעים הכלכליים, הביטחוניים והמשפטיים הנדרשים - כי הרשויות הישראליות יפסיקו למנוע מהפלסטינים גישה למים, לתברואה ולהיגיינה בעזה באמצעות הרס התשתיות, איסור על כניסת אנשים ליותר ממחצית הרצועה, וחסימת הגישה הסיוע ההומניטרי והאספקה לעזה. על המדינות לקיים את המשפט הבינלאומי ולדרוש מישראל להפסיק את האלימות הישירה והמבנית שלה כלפי הפלסטינים.

2 יש לדרוש מהרשויות הישראליות לעמוד בהתחייבויותיהן ככוח כובש ולהבטיח לתושבי עזה גישה מספקת וכבוד לשירותי מים, סניטציה והיגיינה.

3 יש לדרוש מהרשויות הישראליות להבטיח הרחבה מהירה ודחופה של הסיוע בתחום המים, התברואה וההיגיינה באמצעות מנגנוני אספקה מבוססים המתואמים על ידי האו"ם וארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים, ללא התערבות של הצדדים הלוחמים, כדי להבטיח אספקה בטוחה, יעילה ובלתי משוחדת של סיוע הומניטרי לכל הנזקקים.

בתפקידן כתורמות הומניטריות ופיתוחיות, על המדינות:

4 להגדיל את המימון הגמיש, המתמשך והצפוי

- לצרכים מידיים בתחום המים, התברואה וההיגיינה כגון ייצור והובלה של מי שתייה בטוחים, שאיבה והפצה של מים ביתיים, גישה לפתרונות שירותים בטוחים ומכובדים וגישה למוצרי היגיינה.

- ולשיקום ולבנייה מחדש לטווח ארוך של תשתיות התברואה וההיגיינה, שבלעדיהן ימשיכו האנשים לסבול ולסכן את בריאותם ואת חייהם, תוך שימוש בכל האמצעים הדרושים כדי לאפשר כניסת החומרים הנחוצים לרצועה. אין להוריד את סדר העדיפויות של הצרכים ההומניטריים הדחופים, גם כאשר יתממשו התנאים לשיקום.

המימון צריך להיות מלווה במאמצי סנגור נחרצים בנושא הנגישות, כדי להבטיח שהמשאבים הכספיים יתורגמו לסיוע קונקרטי לאוכלוסייה.

5 יש להבטיח כי שירותים - ובפרט מים ותברואה, שירותי בריאות ומחסה - יזכו לתמיכה, ייבנו מחדש וישוקמו באופן עקרוני **ברחבי רצועת עזה כולה, כדי להגיע לכל האנשים הנזקקים.** יש לתת עדיפות למימון התגובה ההומניטרית העקרונית, ולהבטיח כי המשאבים יופנו לעמידה בצרכים ההומניטריים דחופים, ולא ליוזמות מונעות שיקולים מסחריים או פוליטיים.

